

Rejsen til Baikalsøen, Ural Bjergene, Moskva og Sankt Petersborg

Sibirien s Rejse 2007

Med Autocamper — Med Transsibiriske jernbane — Med Fly

Hjemturen over Finland - Sverige eller
de Baltiske lande og Polen

Tur med autocamper til Rusland og Sibirien 2007

Det hele startede i september 2006. Arthur, Eva og Kaj var ved at planlægge en tur gennem Ukraine og Rusland helt til Sibirien. Vi var netop kommet hjem fra en spændende tur til Færøerne og Island med Eva og Kaj som ledere. Som de første, skrev vi os på listen med interesserede. Turen starter ved grænsen til Ukraine d. 8. august 2007, og slutter ved den russiske grænse ved Sct. Petersborg 7 uger senere.

I foråret 2007 mødtes alle interesserede til træf i Tønder. Det forstærkede kun interessen hos os, og vi meldte os bindende til turen som bliver med 13 autocampere.

Arthur ordner alt det praktiske med visum og alle de andre papirer, og vi betaler en fast pris for turen. Turen er tilrettelagt af et russisk rejsebureau, og vi får en russisk tolk med på turen som kan oversætte til tysk.

14-15. juli, Enggården

Så er alt på plads. Alle er inviteret til træf hos os, så vi kan få de sidste informationer fra Arthur om turen.

Eva og Kaj vil lave en tur fra grænsen til Ukraine, hvor vi ser forskellige ting i Polen. Alle synes det er en god ide, og vi bestemmer at mødes med sjællænderne ved Nieder Finaow ved Berlin.

Alle autocamperne holdt på græsplænen hos os og det så bare godt ud. Det bedste var dog at flokken fandt rigtig godt sammen, og vi havde en rigtig god Weekend, hvor alle hyggede sig med hinanden. Det tegner godt for samværet i de to måneder turen vil vare. Vi aftalte

nemlig, at de der havde lyst kunne følges med Eva og Kaj på hjemvejen, når vi forlader Rusland d. 24. september. De vil køre gennem Estland, Letland, Litaun, Polen og Tyskland.

Onsdag 1. august, Padborg – Nieder Finaow

Dejligt vejr med en del solskin og 22 grader, ingen regn.

Så er det endelig dagen, hvor vi skal af sted. Lidt trætte efter Bente og Eigil's sølvbryllup i går stod vi op kl. 6. Toiletsager blev lagt ud i bilen som det sidste, og så lukkede vi Enggården ned. Alle el-stik blev taget ud, halmfyret stoppet, og oliefyret sat i gang. Alle dørene blev låst og kl. 6.45 kørte vi hjemmefra og tænkte på, at vi er i oktober, når vi er hjemme igen.

Kl. 8.30 var vi Flensborg og fandt let de andre på holdet. Ved ni tiden startede vi sydpå med Eva og Kaj i spidsen, og Arthur som opsamler sidst. Vi har alle Walkie-Talkie i bilerne, og det viste sig straks at være en fantastisk ting. Kaj fortæller når han drejer og hvorhen, og Arthur fortæller når alle er med på rette vej, og vi kan alle høre det hele. Det er bare ren afslapning at køre midt i rækken på denne måde.

Efter vi havde passeret den gamle grænse mellem Øst og Vest Tyskland og Kaj havde fortalt hvordan det foregik i gamle dage, da han kørte eksport lastvogn og passerede netop grænsen på dette sted. Alt er revet ned nu og der er rasteplads på stedet. Kaj fortalte, så vi næsten kunne se de østtyske toldere for os. Nu kørte vi ad mindre veje gennem det tidligere DDR. Vejene er fine og mange huse er sat i stand, men man kan stadig se triste huse og forfaldne kollektiver. Markerne bliver nu drevet med moderne maskiner som hjemme. Lidel og Netto har holdt sit indtog i nogle af byerne, men ellers er der ikke mange forretninger. En rigtig spændende tur som endte ved en lille by der hedder Nieder Finaow. Sjællænderne er kommet lidt før os, og nu holder vi alle på en parkeringsplads, hvor vi betaler 2.5 Euro pr døgn. Her bliver vi også i morgen. Kl. 19.30 har alle lavet aftensmad og vi sidder sammen i en lang række ved vore borde og stole og spiser og hyggede os og snakker om turen her ned.

Det blev til 544 km i dag.

Torsdag 2. august, Nieder Finaow

Solskin og 26 grader hen på eftermiddagen overskyet. Det var hviledag i dag. Dejligt med tid til at se hvad der er at se her. Vi holder lige ved siden af et hæveværk til skibe. I Tyskland er der gravet mange kanaler mellem floderne. Kanalen vi holder ved er 135 km lang og for at man kan sejle på denne kanal er det nødvendigt at hæve skibene. Det sker normalt med en sluse, men her er der ikke vand nok til at sluse skibene igennem, derfor er der bygget et hæveværk der er i stand til at hejse skibene 36 meter lodret op eller ned. Det sker ved at de sejler ind i et kæmpe bassin, der er 85 meter lang og 12 meter bred. Når skibet er inde, lukker man et skod i enden og hejser det hele 36 meter op eller ned, så åbner man et skod i den anden ende, og så sejler skibet videre. Skib. Vand og bassin vejer 4300 ton. Vi prøvede hæveværket to gange med en turboat, det var en hel speciel oplevelse. Derefter lidt frokost og en middagssøvn i solen og afslapning resten af dagen.

Fredag d. 3. august, Nieder Finaow - Poznan

Overskyet og lidt byger mens vi kørte, lidt sol til aften og 21 grader. Kl. 8.30 forlod vi pladsen i Nieder Finow og kørte mod Polen ad ret gode veje og gennem mange små byer. Husene ser noget forfaldne ud i Polen ved grænsen, men efterhånden som vi kom længere ind i landet, begyndte det at se bedre ud. Der var pænt langs hovedgaden, men så man ned af sidegaderne var det meget forfalden. Markerne er store, men afgrøderne ser noget tynde ud, som om jorden er udpint. Vejene er ret fine, men med spor kørt ned i asfalten, det var ret ubehageligt at køre på, når det var slem. De gamle nedlagte jernbaner var ikke fjernet og overskæringerne var ikke vedligeholdt og derfor meget ujævne. Til sidst kom vi til Poznan so er en ret stor by med meget trafik, og i udkanten bor vi i nat på en stor fin campingplads, det koster ca. 75 kr. pr. bil. Vi besluttede at tage ind til byen og spise i aften sammen med Hanne og Leif fra Kalundborg. Vi gik en kilometer hen til sporvognen. Fire billetter kostede kun 10 kr., men de ville hverken have Euro eller Visa kort, så vi kom ikke med og måtte gå hjem igen, men vi fik da rørt os lidt. Så det blev kødsovs med spaghetti, kartofler og gulerødder til aftensmad. Det smagte dejligt. Dagens faste punkter er en SMS til Anna-Mette og skrive dagbog, ellers tager vi det, som det kommer. Det blev til 249 km. i dag.

Lørdag d. 4. august, Poznan - Czestochowa

Skyfrit fra morgen, senere lidt skyer og skyfrit til aften igen, 23 grader. Vi startede kl. ni mod Czestochowa, hvor klostret med Den Sorte Madonna ligger. Ret gode veje hele vejen. Turen gik igen gennem landbrugsland med mest meget store marker, men også alm. marker og alm. maskiner som vi brugte for 20 år siden. Bigballepressere ser vi ingen af, men masse af rundballer og nogle små højtryks baller. Det er jo midt i høsten. Kornet ser stadig ret tyndt ud, og vi ser næsten ingen kreaturer på markerne. Store vejtræer er der mange steder, og vi kan se det sker, at bilerne forulykker mod disse træer. Det kan i

øvrigt ikke undre, for polakkerne kører meget uforsvarligt med overhalingen op ad bakke, skønt der er dobbeltstriber. Vejstriber og skilte er i meget fin orden og det er ret let at følge et bestemt vejnr. Trods det, er det svært, at få en kolonne på 13 biler samlet igennem de store byer. Vore radioer er uundværlige men vi kører, ja jeg vil faktisk sige, at uden dem kunne det ikke lade sig gøre at følges ad. Gennem Poznan i dag kørte tre biler forkert og blev væk fra gruppen, men så kørte vi ind på en rasteplads, og så fandt de fint tilbage igen. Henry og Irene opdagede faktisk slet ikke, at det var dem der var blevet væk. Vi kører ikke ret hurtigt og holder mange pauser undervejs. Sidst på eftermiddagen nåede vi frem til Czestochowa, og vi gik med halvdelen af gruppen op for at se klostret. Vi holder på campingplads lige ved siden af. Klostret er meget stort, og der er hundredvis af mennesker. Store grupper på pilgrimsfærd. En gruppe unge på 2-300 kom ind til Den Sorte Madonna, mens vi også stod der inde. De sang og havde musik til. Det lød rigtig godt. De knælede på gulvet og sang igen, mens de gik ud, en fin oplevelse vi fik der. Klostret er meget flot udsmykket og meget stort. I klosteret stod folk i kø for at komme tæt forbi ikonet med Den Sorte Madonna. De skulle gå på knæene hele vejen rundt forbi, nok 50 meter, og de tror på, at der kan ske mirakler med helbredelse eller hvad man nu har problemer med. Ved ottetiden var vi hjemme igen og gik i gang med aftensmaden. Alle kommer med bord, mad og stole og så sidder vi sammen i en lang række. Det er hyggeligt, og det var mørkt inden vi brød op og gik i seng. Om dagen når vi kører, er der forbud mod alkohol, og det bliver overholdt, men om aftenen bliver der hygget med rødvin eller et par øl. Det blev til 279 km. i dag.

Søndag d. 5. august, Czestochowa - Krakow

Sol fra morgenstunden, lidt skyer midt på dagen og sol til aften, 27 grader.

Vi gik igen op til klosteret i formiddags, men her var der rigtig rigtig mange mennesker, de stod i kø helt ud på gaden for at komme ind. Vi var jo inde i aften, så der var vi heldige. Så gik vi lidt rundt i parken og byen, og Asta fik købt lidt postkort. Ved middagstid samledes alle igen ved bilerne og efter frokost i det grønne, kørte vi mod Krakow. Nu skifter landskabet til mere bakker og næsten ingen landbrugsmarker. Det ligner, som jeg tror det så ud hjemme i 1787 med små lange, smalle marker. Husene er stadig en blanding af nyt, restaurerede og mange gamle forfaldne huse. Benzinstationer og restauranter ser ud til at være ret nye.

Ved femtiden nåede vi frem til campingpladsen ved Krakow, og vi besluttede at tage med Åse og Bent og Marie og Preben ind til centrum for at opleve byen en søndag aften og så finde et sted at spise. Der var mange mennesker og markedet der fortsat var åben. Flotte hestevogne kørte rundt med folk og der var en masse restauranter. En soldat spillede, når kirkeuret slog hel og halv, men stoppede brat midt i en tone. Historien fortæller, at netop i dette kirketårn stod en soldat og varslede fjendens komme med sin trompet, men han blev ramt af en pil mens han spillede

og døde. Efter en dejlig middag og en hyggelig snak tog vi en taxa hjem igen. Resten af selskabet sad stadig og hyggede sig mellem bilerne i mørket i stearinlysenes skær. Det blev til 138 km. i dag.

Tirsdag d. 6. august, Krakow

Sol fra morgenstunden og hele dagen og op til 30 grader varmt.

Vi vil ind at se Auschwitz og Birkenau, koncentrationslejrene fra krigens tid. Der er 60 km og vi kører sammen med Hanne og Per og Arthur, og der var mange mennesker, da vi når dertil. Først til

Auschwitz. Det er store murstensbygninger, og de er næsten alle indrettet til museum. Vi så ingen der stod urørte fra dengang. Malede vægge og store billeder og ting var udstillet. Man kunne måske godt forestille sig hvordan det har været dengang, men alligevel tror jeg det ikke. Alle var meget påvirkede af det man så, og folk var påfaldende stille, mens vi gik rundt. Også gaskammeret og ovnene ved siden af så vi. Dybt rystede kørte vi videre og snakkede om, at det måske var pyntet lidt for meget op.

Derefter kørte vi de tre km til Birkenau. Her var der ikke pyntet op, men heller ikke megen information. Her gik man rundt i et kæmpe område og så på, hvad der var tilbage. Det var forfærdeligt at se. At tænke sig at 200.000 mennesker forsøgte at leve under disse forhold, og at nazisterne i gaskamrene aflivede 1400 mennesker hver dag. 1,5 million mennesker døde alene i denne lejr.

Koncentrationslejren i Auschwitz

Koncentrationslejren i Birkenau

Resterne af gaskamrene lå der stadig. Tyskerne sprængte gaskamrene i luften før de forlod stedet i 1945 for at slette sporene, og da var der kun 7000 mennesker til bage, som de ikke nåede at aflive før russerne nåede frem til lejren. Alle var meget påvirket af det vi havde set, da vi kørte hjem.

Om aftenen samledes vi som sædvanlig til aftensmad og hygge os foran bilerne, og da var feriestemningen tilbage, men jeg tror ikke, at vi nogensinde glemmer hvad vi har set i dag.

Tirsdag d. 7. august, Krakow – Prezevorsk

Igen det bedste vejr, op til 31 grader og en dejlig aften. I dag besøgte vi en saltmine. Det var dyrt 225 kr. for hver, men så var der også en guide med hele vejen rundt, men desværre for os snakkede hun engelsk. Det er et kolossalt område med gange under jorden. Vi startede med at gå 380 trin ned, og efterhånden som vi kom frem, kom vi længere og længere ned, vist omkring 150 meter. Minen var ikke i brug mere og nu kun en turist attraktion. Man havde gjort meget ud af at udsmykke minen med figurer og sale og en kæmpe kirke var der også. Også de gamle redskaber var at se i de rigtige omgivelser. Alt foregik med håndkraft og med heste. Der var indrettet en hestestald nede i minen, så hestene kom aldrig op. Hejseværket i minen blev trukket af seks heste i en hestegang, som vi også kender det hjemmefra på gårdene i gamle dage. Imponerende var også de træ konstruktioner man havde lavet til afstivning af gange, og især de store sale. Det var en lang og meget interessant tur rundt i minen. Turen endte i en hal hvor man kunne købe diverse souvenir. Heldigvis var der en elevator, så vi ikke skulle gå op til sidst, for alle var vist lidt ømme i benene af alle trapperne.

Efter saltminen kørte vi mod grænsen ind til Ukraine og fandt en campingplads lige før grænsen. Landskabet er nu meget bakket og vi havde mange flotte udsigter undervejs. Stadig lidt småt landbrug, men også oliepumper og nogle installationer til olie eller gas. Husene er mere velholdte her i det sydlige Polen og byerne er rigtig flotte med blomster langs vejene mange steder. Vi så også en pudsigt ting i dag. Når man laver vejarbejde, og man spærrer den halvdel, lægger man grene på vejen.

Nu har vi kørt en uge og i morgen starter den egentlige tur. Utroligt hvad vi har oplevet på vej gennem Polen. Det har Eva og Kaj gjort godt for os. Det blev til 251 km. i dag.

Saltmine ved Krakow

Vejarbejde, grene forhindrer at vi kører på den nye asfalt

Onsdag d. 8. august, Prezevorsk- Rovno

Let skyet, men stadig 30 grader, torden og regn i nat.

Vi startede mod grænsen ind til Ukraine kl. 8, spændte på hvor let det ville være at komme over. Alle havde hørt om nogen der havde holdt der i hele og halve dage. Det skulle vise sig ikke at være helt forkert. Det tog seks timer før alle var igennem, og så var der endda et par, der manglede et stempel ved den sidste af de fire kontrolposter, men alle kom med. Urene blev stillet en time frem, og vi kørte mod den by, hvor vi skulle møde vores tolk på hele turen, til vi forlader Rusland igen om 7 uger, men først tankede alle diesel til 4.60 kr. pr. liter. Det var udmærket, og så spiste vi en Magnum is til 1.80 kr. Kl. nærmede sig nu 16, og vi havde ca. 300 km. foran os. Vejene var fine noget af tiden, men også rædselsfulde noget af tiden. Folk her kører stadig meget med hestevogn på hovedvejene og har deres

ko/køer gående på græs i vejsiden. Fra 19 til 20.30, hvor det begynder at blive mørkt, står konen med familiens ko i vejkanten, så den kan græsse og før mørket falder på, trækker alle hjem igen. Der bliver ikke tændt lys i husene langs vejen, før det er absolut nødvendigt, og man opholder sig mest udendørs om aftenen med nabosnak eller små sysler. Jeg tror det ligner Danmark for 100 år siden. Ved siden af så vi store marker og store moderne maskiner: Også lidt der imellem, men ikke meget. Arthur fandt let stedet hvor vi skulle møde vores tolk, men hun var der ikke. Der stod en ung mand der sagde, at han skulle lede hen til stedet, hvor vi skulle overnatte. Arthur vidste kun, at hun skulle komme i en sort bil, og at vi skulle overnatte på parkeringspladsen ved et sanatorium. Manden fortalte, at vi nu skulle køre 25 km ekstra og vi skulle bare følge med. Det var aftalt, at tolken skulle køre med Arthur og vise vej, så dette var ikke som aftalt, og Arthur var lidt utilfreds med manden og denne måde, men vi startede alligevel ud i det uvisse. Efter 25 km begyndte vi at blive nervøse. Vi kørte inde i en stor skov, og det var jo helt mørkt nu. Asta og jeg snakkede om situationen og var bange for, at vi blev ledt i en fælde. De andre i gruppen begyndte også at snakke over radioen, og alle var ved at være bange. Jeg spurgte Arthur hvilken garanti han havde for, at det var den rigtige bil, og han svarede, at den skulle være sort, og det var den. Det var en meget ubehagelig situation, og vi aftalte hvad vi skulle gøre, hvis vi pludselig blev stoppet og beordret ud af bilerne. Heldigvis endte det godt og efter 34 km. var vi ved sanatoriet og blev budt velkommen af Julia som skulle være vores tolk på hele turen. Klokken var nu 23 og ingen havde endnu spist aftenmad, så efter en kort snak gik hver til sit. Det var første aften vi ikke spiste sammen. En rigtig dårlig dag endte heldigvis godt.

Det blev til 351 km. i dag.

Torsdag d. 9. august, Rovno - Kiev

Igen dejligt varmt vejr og 25 grader. Vi fik et par små byer midt på dagen.

Sanatoriet vi nu holder ved er et rekreations center for velhavere og meget flot. Der finder flere i området rundt om en sø med noget særligt mineralvand som man kan bade i. Enkelte nåede også at få en dukkert. Nu er vi i Kiev eller i udkanten på en campingplads. Køreturen hertil var igen ad både gode og ujævne veje, hvor bilerne ryster temmelig meget, og vi enedes om at 70 km./time var en passende fart. Det er tit motorvej med dobbelt spor, men på en anden måde end hjemme. Skal man dreje fra til venstre er der ingen udfletning, nej man kører lidt forbi og vender over midterrabatten til den anden side, og så kan man jo dreje fra til højre. Køer, høns og gæs går i vejkanten og der er en grus rabat til hestevognene, men af og til kommer der en bil fræsende og overhaler inden om, det er ubehageligt. Man skal virkelig se sig godt for også i spejlene. Folk trækker også deres køer tværs over motorvejen. Alligevel kører de lokale meget hurtigt, og vi kan da også se på utallige pyntede kors langs vejen, at der sker alvorlige ulykker. Landskabet er ikke noget særligt og kunne såmænd lige så godt være øst jylland

og jorden ser god ud, når de pløjer, men afgrøderne ser meget tynde ud, sikkert på grund af mangel på gødning. Stadig små fattige landsbyer langs vejen hvor man prøver at sælge frugt m.m. Især de gamle ser lidt sølle ud Vi holder ikke, fordi det er vanskeligt at få plads til hele rækken, så vi handler på tankstationerne, og det er også billigt nok.

Undervejs blev vi også stoppet af en af de utallige politi kontroller der er langs vejene. De begyndte at uddele bøder på 400 kr. til hver, men vores guide forklarede dem, at det havde de ikke lov til, og så kunne vi køre igen. De kunne se, at vi var turister og sikkert ikke forstod russisk, så vi kunne godt bidrage lidt til lønnen, men det gik altså ikke. Godt vi har Julie som er vores guide eller tolk, der vist bedre dækker hendes funktion. Hun vil nemlig ikke hverken finde vej eller fortælle om landet, befolkningen eller det vi kører forbi og det er en skuffelse. Vore radioer virker fint og er helt uundværlige. Campingpladsen er fin og vi spiste grillmad på en restaurant på pladsen, 40 kr. for hver med øl og vin. Dejlig aften hvor vi sad ude og hyggede os med selskabet til kl. 23. Det blev til 349 km. i dag.

Fredag d. 10. august, Kiev

Varmt, 25 grader, overskyet med byger og sol til aften.

Rundtur med bus i Kiev, start kl. 10 fra campingpladsen og hjemme igen kl. 15. Under turen ind til byen fik vi en god orientering om Ukraine fra en professionel guide som var med, da bussen kom. Hun talte tysk, og Arthur og Eva skiftedes til at oversætte, rigtig godt. Kiev er i en rivende udvikling, kunne vi se. Gamle faldefærdige boligblokke og fabriksbygninger bliver udskiftet med nyt, men også de gamle flotte, men forfaldne bygninger bliver efterhånden gjort i stand. Kun kirkerne mangler ikke noget. Det er det første der bliver genopbygget til trods for, at en stor del af befolkningen lever i stor fattigdom. Denne kontrast var så stor, at man bliver helt skidt tilpas. Det var også kirkerne vi mest besøgte på rundturen, men vi fik virkelig også et godt billede af byen og dens udvikling. Ukraine blev selvstændig i 1991 og havde 52 mil indbyggere, siden er 5 mil udvandret så i dag er der 47 mil tilbage. Det er især folk med nogen uddannelse der er udvandret, og de mangles i høj grad i dag til landets genopbygning. Vi så pladsen hvor Den Orange Revolution foregik. Siden har de Orange tabt magten, men ved det kommende valg håber man, at de kommer tilbage. Der er meget korruption i Ukraine, og det er nok den almindelige mands største problem.

Mange bliver meget hurtig rige, men langt de fleste forbliver fattige. I Kiev bor der 2,6 mil officielt, men man regner med, at der reelt bor over 7 mil i byen. Det er hovedsageligt yngre folk der søger til hovedstaden for at finde arbejde. Under sovjet tiden var Rusland, Hviderusland og Ukraine tre brødre i unionen, og det ønsker man fortsat at være, men som selvstændige brødre og det giver en del problemer med Rusland. Man har ikke fjernet statuer og mindesmærker fra Sovjettiden, men man har genopbygget de mindesmærker som blev fjernet i Sovjettiden, så man har det hele med. Under Sovjet blev ca. 6000

kirker fjernet, men befolkningen gemte materiale fra og om kirkerne, så de fleste har kunnet genopbygges nøjagtig som før, og det sker før der kommer forbedringer for den almindelige borger. Turen sluttede i et supermarked, og der mangler ikke varer på hylderne, og der er også mange folk der køber ind. Priserne er yderst rimelige for os, men kan også betales af befolkningen. Lønningerne er meget lave i Ukraine, men det er svært at vurdere. De fleste går pænt klædt, og der er mange biler, men også mange dårlige vedligeholdte biler.

Om aftenen skulle vi på restaurant til Ukrainsk aften, og det var en oplevelse. Vi blev modtaget med musik og startede med et stykke brød og en vodka. Bordet var flot dækket og vi startede med en masse koldt pålæg m.m., og med øl, cola, vand og vodka på bordet. Så kom der lune kartoffelpandekager med indbagte svampe til. Derefter hovedretten som vi fik serveret i en skål med en ske. Det var kartofler og kød i egen sky, store stykker som vi skar i stykker med skeen. Til sidst is og kaffe. Alt var inkl. i turens pris, og det hele smagte bare rigtig godt.

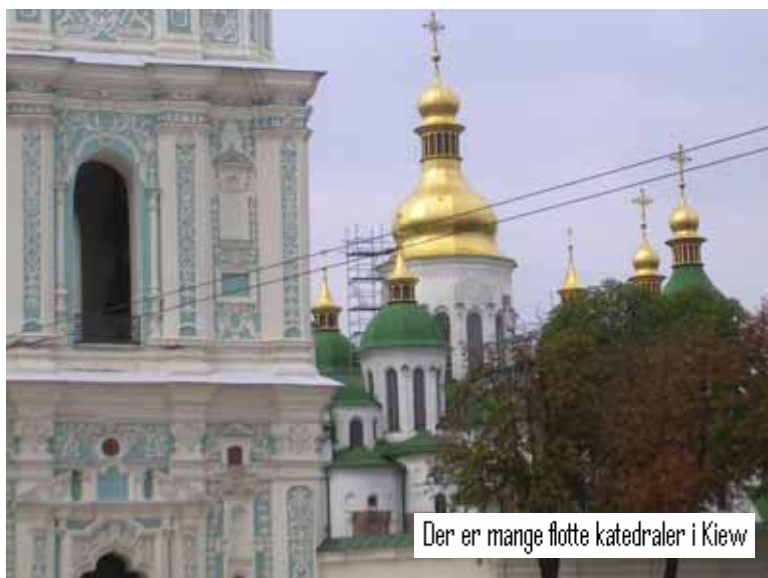
Spillemandene underholdt os hele aftenen med pause, når vi spiste, og det var dejligt. De var fem, og det var Ukrainsk musik der

var på programmet, og det lyder lidt fremmedartet og meget højt. De kunne tilsyneladende alt. Både sang som Pavarotti og Panfløjte, og så alt der imellem. En rigtig god aften der sluttede ved 22.30 tiden.

Lørdag d. 11. august, Kiev

Sol hele dagen og over 30 grader.

Igen bustur rundt i Kiev. Vi startede kl. 9 fra campingpladsen og så et kæmpe kloster. Det var grundlagt for tusind år siden og engang hørte ni byer til klosterets besiddelser. Under opbygningen havde klostret 82.000 slaver i arbejde. Under det russiske styre blev klostret lukket, og det fungerede så som museum indtil 1988. Gorbatjov overgav bygningerne tilbage den Russisk Ortodokse kirke, og de åbnede en del af det som kloster igen. Det meste var stadig museum. En af katedralerne blev sprængt i luften i 1941 af russerne, men de gav tyskerne skylden. Denne katedral er nu genopført i nøjagtig kopi og var imponerende flot med guld, både på kuplerne og indvendig. Udsmykningen indvendig havde en størrelse man ikke kan forestille sig og alt forgyldt, fantastisk. Men vi tænkte alle på landets fattige, og

Der er mange flotte katedraler i Kiev

Ukrainsk aften i Kiev

De Russisk-Ortodokse katedraler er rigt udsmykket

man forstår slet ikke at præsterne kan tage imod deres penge, men det ser ikke ud til at være et problem for dem.

Derefter så vi et mindesmærke for de faldne Ukrainere gennem tidernes krige.

Ukraine har altid været hårdt ramt, nok fordi det er et rigt land, når man ser på råstoffer, jorden er god, der er kul, olie og gas og endda uran til atomkraft. Under anden verdenskrig døde hver fjerde i Ukraine, d.v.s. 16 mil mennesker.

Mindesmærket var en kvindeskikkelse der var 102 meter høj. Rundt om hende var der relieffer og statuer af soldater i krig og udrangeret krigsmateriel var udstillet.

Også en række store marmorblokke med bynavne og antal døde kunne vi se.

Nu var det ved at være middag, og vi blev kørt til en fin restaurant midt i byen og fik serveret en tre retters Ukrainsk middag med solbærsaft at drikke til. Ville man have øl og vin til, kunne man selv købe det. Maden smagte godt og det var dejligt med en pause i et køligt lokale.

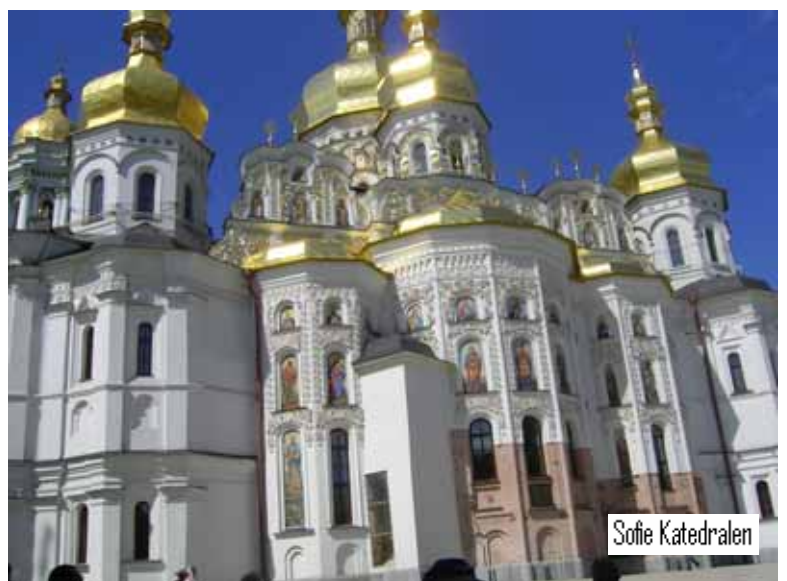
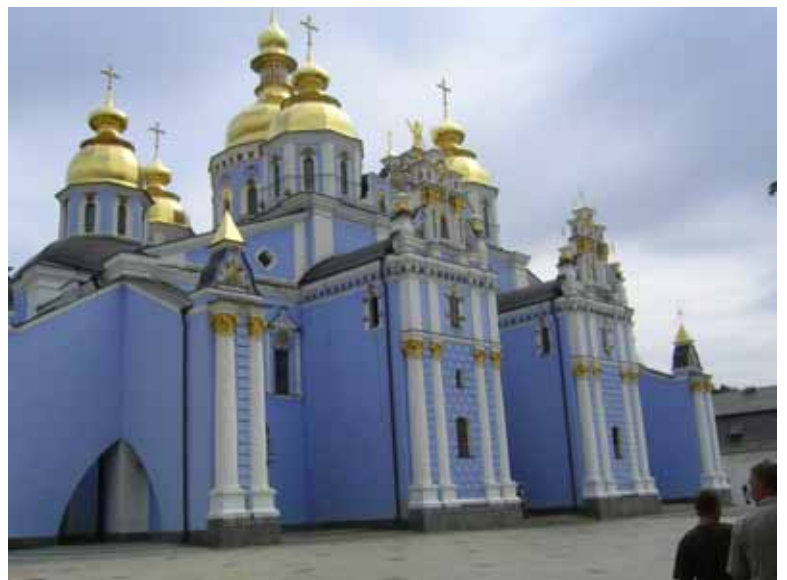
Så stod Sofie katedralen på programmet. Den er bygget for 1037 år siden, og er den første og bedst bevarede i verden og er derfor også på listen over verdens vidundere. Fantastisk, at men dengang magtede at bygge et så fantastisk bygningsværk. Der var oprindeligt 16 kupler, i dag er der tilbygget tre mere, så der nu er 19. Katedralens mure er blevet

pudset og malet for 200 år siden, og billederne inde i kirkerummene er også malet op, men en del afdækket igen.

Indrømmet, vi var lidt trætte og havde set meget kirke de to dage her, så vi var nok ikke helt veloplagte, men fantastisk var det. Da rundvisningen var der fem munke der sang to salmer for os, det lyd fantastisk og sikke kraftige stemmer de havde. Det var en god afslutning.

Så var der godt en time til at se på forretninger i centrum, Tøjet er lige så moderne som hjemme, men koster også næsten det samme. Jeg var heldig at finde en let aftentrøje med lynlås nedsat med 70 % så det blev kun 65 kroner. Asta fik ikke noget og postkort er der ikke muligt at opdrive, heller ikke i centrum, så hun får ikke rigtig skrevet noget.

Vel hjemme på campingpladsen samledes vi fordi Bent og Leif havde fødselsdag i går og da fik hver en flaske champagne af Eva, og nu ville de gerne dele den med os alle.

Søndag d. 12. august, Kiev - Charkov

Meget varmt, 32 grader og sol, men også en kort kraftig regnbyge.

Vi forlod Kiev kl. 7 søndag morgen, men trods det var der en del trafik. Desværre kørte to lidt for tæt og der skete skade på en baglygte og en frontklap. Turen ud af byen gik ellers fint og vi var efter en times kørsel på den rette motorvej østpå, og den fulgte vi hele vejen til Charkov. Ved byskiltet ventede vi kun ti minutter på guiden der skulle lede os gennem byen. Denne tur ville have været et sandt mareridt, hvis vi ikke havde haft ham foran. Lyskryds og parkeringer ud på gaden splittede hele tiden gruppen, men han fandt hele tiden plads til at samle os igen. Til sidst blev vi lige så

Vi køber grøntsager ved vejen

frække som de lokale, vi kørte op i to rækker, og så havde vi nogenlunde styr på trafikken gennem byen. De dyttede godt nok lidt, men vi kom fint igennem, og kl. 17 var vi fremme ved motellet, hvor vi skal holde de næste to nætter. Vi holder lige ved en sø med den flotteste udsigt og snart var stole og borde sat frem og alle nød det et par timer før aftensmaden. Det havde været en lang tur på 500 km og ti timer under vejs. Midt på turen stoppede vi ved et af de mange steder hvor lokale prøver at sælge deres frugt. Vi købte en spand æbler for 10 kr., andre købte kartofler, løg tomater, hvidløg m.m. Man kunne kun købe hele spandfulde, men priserne var billige.

Om aftenen byttede vi så en del æbler væk for kartofler og løg så alle endte med en mere rimelig portion af forskellige grøntsager. Aftensmad ved søen og hyggesnak hele aftenen. Preben fik igen kontakt til Internettet og fortalte, at der hver dag er ca. 100 inde for at se hvad der sker på turen. Det bliver ikke koldt om aftenen, og det er bare dejligt. Pludselig begyndte nogle at synge, og så blev camper-sangbogen fundet frem og så lød sangen lystig til det blev mørkt.

Dejlig holdeplads ved Charkov

Landskabet er stadig som Østjylland, men nu er der kun rigtig store marker med korn, majs og solsikke. Markerne bliver passet godt og afgrøderne står fint. De pløjer

kornmarkerne nu og jorden ser meget god ud. Det er mest gamle russiske traktorer vi ser på markerne, men også nogle få nye store traktorer som dem derhjemme. Ved vejbyggeri som der er meget af, ser vi mange nye store maskiner af japansk og vestlig fabrikat.

Det blev til 500 km. i dag.

Mandag d. 13. august, Charkov

Fortsat varmt, 32 grader og ingen regn i dag, men sol næsten hele tiden.

Det blæser lidt ved søen og her er rigtig dejlig. Der er træer på holdepladsen og dejlig skygge. Her kunne man godt blive et par dage mere, men turen går videre i morgen mod den russiske grænse.

I dag var vi på rundtur i Charkov med bus. Byen er ikke hel så flot holdt som Kiev, men det er også en meget gammel by og ligesom i Kiev er der her mange gamle store flotte huse, bygget af rige handelsfolk. Nogle er restaureret og andre ser forfaldne ud endnu. Byen har 1.2 mill. indbyggere nu mod 1.6 mill. for få år siden, nedgangen skyldes udvandring til vesten.

Og man kan godt forstå det. Lønningerne er lave, og intet er gratis mere, sygehuse, skoler, børnehaver og universiteter, alt koster penge for den almindelige borger. Lejlighederne er små og dårlige, tre værelser er typisk på 65 m², to værelser på 44 m² og et på 18 m² og koster en tredjedel af lønnen, uden lys og varme. Skatten er 20% og mange tjener sorte penge. Ikke mindst offentlig ansatte. Uden smørepenge er der intet, der kan lade sig gøre.

Man kan ikke starte en butik uden at betale beskyttelses penge, og det er der typisk ikke råd til. Korruption og religion er den direkte årsag til, at Ukraine står som et fattigt land, for det burde ikke være sådan. Landet har så store resurser at det burde hurtigt kunne komme på vestlig standard for den almindelige befolkning. Middelklassen findes slet ikke i Ukraine, der er kun de meget rige, og de meget fattige. På turen i dag fik vi virkelig meget at vide om befolkningens levevis.

Busturen sluttede med de obligatoriske besøg i en kirke/kloster, hvis rigdom står i skærende kontrast til den fattige befolkning der finansierer dem. Tilslut

ville nogle gerne bade, og de blev sat af ved stranden/floden og resten kørte hjem. Nogle gik ud at handle i Metro og andre slappede af på pladsen ved søen. Her er rigtig dejligt med let vind og 32 grader. Her kunne man let blive et par dage, men vi fortsætter mod Rusland i morgen.

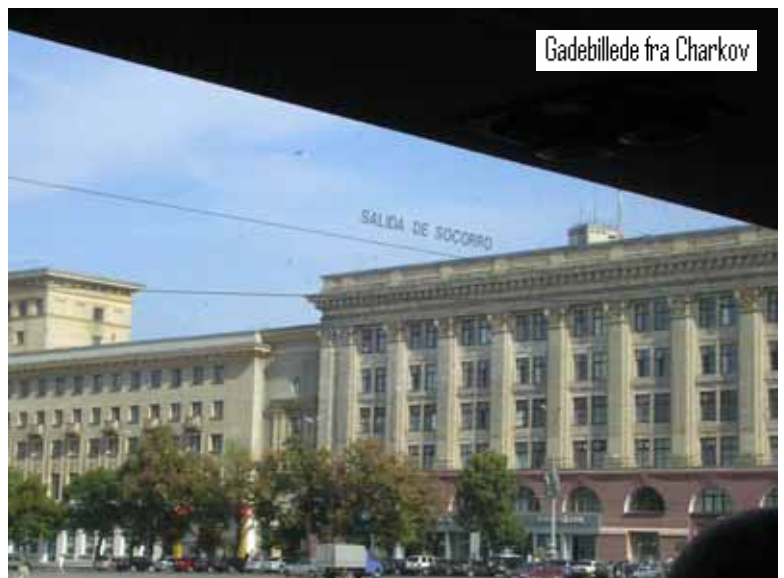
Tirsdag d.14.august, Charkov - Antrazit

Sol til morgen og varmt, senere overskyet og ved 15 tiden let regn en overgang, først 31 grader senere 22 grader.

Kl. 7 startede vi mod grænsen ind til Rusland. De sidste Ukraine penge blev brugt til diesel, 4 kr. pr. liter, det er billig og is koster også stadig 2 kr. Det er et par vigtige ting for en vellykket ferie i autocamper. Turen gik fint, landskabet ændrer sig til lidt bjergagtigt, landbrug er der ikke mere af, og vi så en kulmine med gamle elevatorhjul i drift. Flotte udsigter og ret gode veje. Politiet stoppede os igen, men Julie, vores tolk, hjalp os videre uden bøde. Det ville være ret træls med de

Fin veteranbil på gaden i Charkov

Gadebillede fra Charkov

Gammel autocamper ved vejen mod Antrazit

bøder, hvis vi ikke havde hende med. Politiet beder om at se pas og kørekort og det får man først igen, når bøden er betalt, og de snakker kun Ukrainsk. Som enlig turist har man ikke en chance, man må bare betalte, og der står politi mindst for hver 30 km, og det er hel tilfældig, hvem de vinker ind.

Undervejs så vi en gammel russisk camper. Det var hvis længe siden den havde kørt, men der boede tre unge mænd og en kat i den. Pigerne var nysgerrige og blev budt indenfor. Ingen havde dog lyst til at bytte.

Pladsen vi holder på i aften er dårlig, men det betyder jo ingenting, vi behøver jo hverken det ene eller det andet. Vi skal bare holde tæt på grænsen, så vi kan komme igennem inden aften. Vi er alle spændte på hvor galt det går, men er forberedt på, at det kan tage mange timer.

Det blev til 315 km. i dag.

Onsdag d. 15. august, Antrazit – Rostov ved Don

Sol fra morgenstunden og meget varmt, 35 grader.

Russisk grænsekontrol I dag skal vi over grænsen til Rusland og alle er spændte på, hvordan det vil forløbe. Arthur og Kaj har undervejs fortalt en del historier om hvad grænsevagterne kan finde på. Arthur og Julie har arbejdet med papirer hele eftermiddagen i går, og vi fik en grundig orientering i går aftes, så vi er godt forberedte og mere end klar. Kl. 7 ruller vi afsted og kl. 8.30 er vi ved grænsen. Der er ikke særlig mange biler, så det ser godt ud. En time efter er vi ude af Ukraine og fortsætter hen til Russerne. Vi kører op til køen i den rigtige række, men så begynder personbilerne bare at køre uden om os og ind foran. Det er irriterende at se på, så Flemming som sidste mand skifter kø og prøver at spærre for dem der kører uden om, men det går ikke, og snart er der to legale køer med os i den ene, og så alle lastbilerne i deres egen. Der sker næsten ingenting, engang hver halve time rykker vi lidt frem. Vi var forberedt på, at det ville være en sej omgang og vejret er rigtig godt med 35 graders varme. Vi drikker formiddagskaffe, vi spiser til middag, vi drikker eftermiddagskaffe, og så er vi endelig som tredje sidst i vores række inde i toldområdet og en time senere ved paskontrollen. Manden i huset er ret hurtig færdig med Astas papirer, men så siger han en masse på russisk og peger på mit visum. Vi forstår ikke en brik og henter Julia som har travlt med at hjælpe ved alle fire forskellige kontroller der er. Det viser sig, at den russiske ambassade i København der har udstedt mit visum har lavet en fejl. De har skrevet kvinde i stedet for mand på russisk selvfølgelig og med russiske bogstaver, så det kunne vi jo ikke opdage. I passet var der ingen fejl og det er jo den de laver visum efter, så det var klart hvor fejlen lå, men der hjalp ingen kære mor eller Julias forklaring. Vi blev sat ud på et sidespor og var klar til at blive i grænseområdet til man havde fundet ud af, om jeg var en mand eller kvinde, begge dele kunne ikke accepteres. Efter en halv time blev Julia og jeg kaldt ind i hovedbygningen og ind på et lille kontor med skrivebord og stole og hylder til papirer og til betjentens høje russerkasket, som han havde to af. Han var en flink ung mand omkring 30 år, og han var virkelig indstillet på at hjælpe os, men bare se bort fra den klare skrivefejl, det kunne han ikke. Så Julia og han gik i gang.

Først ringe til rejsebureau i Rusland og forklare problemet. De ringede så til København til ambassaden der havde lavet fejlen. Ambassaden ringede så tilbage til betjenten og forklarede at det var en fejl. Så skrev tolderen alt ned i sin bog og så fik jeg pas og visum igen og kunne fortsætte. Det hele tog nok kun godt en time, så Asta og jeg kom ind i køen igen som sidste vogn i vores gruppe. Uden Julia havde vi med garanti siddet der endnu. Alle biler bliver undersøgt for smuglervarer, men i forvirringen glemte de vores, der var nu heller intet at komme efter. Så manglede vi kun to kontroller og så veksle penge. Der skal tegnes en ansvarsforsikring for alle biler der kører ind i Rusland og der var kun én dame og hun udfyldte det store skema med kuglepen, og skønt hun sled i det så var det her, det det hele gik i stå. Forsikringen kostede ca. 700 kr. Sidste kontrol

skulle se at forsikringen var tegnet. Han skrev det ind på sin computer, og så underskrev vi forsikringen og fik en kopi, men da det var sket, hev han to store bøger frem og indførte omhyggeligt vores forsikring i begge bøger med kuglepen. Ja ting tager tid og efter ni timer kørte vi som sidste vogn i gruppen ud af grænse området meget lettet over, at vi overhovedet slap ud. Der blev vinket, og Lis viftede med Dannebrog, da vi kom. Mens vi ventede inde i området, havde vi rigelig tid til at se på det hele og især et arbejds hold der vedligeholdte tingene. De var bl.a. ved at reparere en afløbsbrønd. En murede og en der kørte trillebøren og klarede det med risten der skulle af og på. De brugte nok en halv spand cement, men det tog nok to timer med flere besøg af en mand der skulle se, at det var ok. De traskede frem og tilbage i langsom tempo og holdt pause mange gange.

Nå, vel ude på vejen igen skulle vi fire sidste, så finde de andre igen. De var kørt ind på en rastepads ti kilometer fremme. Da alle igen var samlet kom munterheden frem igen, og jeg blev nu kaldt Jørgine og fik tilbudt adskillige beklædningsdele, hvis jeg manglede.

Efter 100 km på gode veje og med lidt besvær med at finde holdepladsen var vi endelig fremme og alle gik straks i gang med mad og opstilling af borde og stole. Vi havde inviteret Arthur og Julie på aftensmad efter en lang og streng dag for dem begge. Aftenen her er dejlig lun, og vi kom først i seng efter midnat. Det blev kun til 161 km. i dag.

Torsdag d. 16. august, Rostov ved Don

Varmt og dejligt vejr igen, vi er meget heldige med vejret. Hvor længe mon det varer ved.

Kl. 10 startede vi på rundtur i Rostov, der er en meget gammel by med otte bydele. Området der administreres fra Rostov er på størrelse med Danmark, Holland og Belgien tilsammen, men der bor kun 4 mill. mennesker, heraf godt en mill. i Rostov. Den armenske bydel blev oprettet, da Catharina den store gav de forfulgte Armeniere lov til at flytte til byen. De var handelsfolk, men dyrkede også vin og så var de flittige, så det gik godt for dem, og de byggede flotte huse som er bevaret i dag.

Da denne bydel var beboet af handelsfolk og der slet ingen industri var, blev bydelen ikke bombet under krigen, derfor er husene stadig de samme. Resten af byen blev udsløjet, men store dele er bygget op igen i nøjagtig kopi som det var før krigen. Der var kampe i området i to omgange idet Rostov er adgangsvej til Kaukasus mod syd og Rusland mod nord. Rostov ligger ved den store flod Don, der stille flyder gennem byen. Der er ikke langt til Sorte havet og en del af gruppen lejede en minibus for at bade der. En time skulle det tage, men da de fik startet sagde chaufføren, at det ville tage to timer hver

vej, og så kunne de ikke nå det, derfor blev det Don de badede i, og det var ikke det samme, idet vandet er temmelig snavset i floden. Asta og jeg slappede af på pladsen, Asta havde nemlig fået købt 50 postkort med frimærker. Det tog næsten en halv time at købe dem. Man sælger nemlig kun postkort på posthusene. Damen havde kun seks forskellige at vælge imellem, og da hun hørte, at Asta ville have 50, gik der panik i posthuset. De havde aldrig solgt så mange før på en dag. Kortene blev lagt ud i stakke, og så tog hun en fra hver stak, indtil hun havde 50, og så blev det kontrolleret igen, om det passede. Så kom vi til frimærkerne til Danmark om kortene skulle med fly eller tog. Da hele personalet endelig havde regnet ud, hvad der skulle på, havde de ikke flere frimærker af dem de fandt frem til der skulle bruges, og derfor måtte de begynde forfra, men til sidst lykkedes det da.

Aftenhygge og fælles spisning på pladsen ved bilerne som sædvanlig, de lune aftener er bare så dejlige.

Gadebillede fra Rostov ved Don

Fredag d.17.august, Rostov - Volgograd

Dejligt fra morgenstunden, men senere meget varmt og 37 grader. Sol fra kl. 10. I dag kørte vi fra Rostov til Volgograd. Kl. 7 startede vi og var straks på vej M4 der ligner en motorvej, men der er både trafiklys, kører i vejsiden, cykler og fodgænger overgange, så en rigtig motorvej er det jo ikke, men dobbeltspor i begge retninger og ret jævn, så det var dejlig at køre på. Efter 100 km skiftede vi til vej M21 der også var ret jævn, men alm. Landevej og så skulle der tankes. Det er ikke noget man sådan lige gør, når man er 13 biler i rækken, nej det tager tid. Derfor er vi begyndt at dele os på to

tankstationer. Den vi kom ind på erklærede straks, at de troede sandelig ikke, at de havde diesel nok til så mange, men det gik nu alligevel. Diesel koster 3,25 kr. og is 2.75 kr. så det er billigt. Da vi var kørt igen, havde de hverken diesel eller is, alle havde fyldt både tanken med diesel og fryseren med is. Turen gik godt og allerede ved tre tiden var vi fremme efter 450 km. kørsel. Landbrugslandet vi kørte igennem var kun store kollektiver med kæmpe marker og dårlige afgrøder. Majs og solsikke er næsten modne nu, men det var meget tynde afgrøder vi så og halmen fra kornet var der ikke meget af. Landbrugsproduktionen kunne øges

betydelig i dette område på meget kort tid ved tilførsel af kunstgødning. Jorden er god og velpasset, men udpint, markerne er store og meget egnet til moderne maskiner. De bruger små bæltetraktorer til at pløje med og mejetærskerne er gamle og nedslidte.

Jernbaneoverskæringer er ekstra sikret med en stor jernplade i vejen der rejser op når bommene går ned.. Også kulminer med bjerge af affaldskul så vi undervejs. Vi troede næsten vi var kommet til et pyramideland.

Vi holder denne gang midt i byen på parkeringspladsen ved et hotel. Det kneb lidt at få plads til alle, men det gik. Det er svært at forestille sig at netop her foregik de mest grufulde kampe under anden verdenskrig. I morgen får vi meget mere at se og høre om netop det.

Vi bliver i Volgograd i tre dage.

Dejlig aften hvor vi spiste i tre små grupper og hyggede os bagefter. Det blev til 451 km. i dag.

Moderne tankstation

Jernbaneoverskæring med forhindringer i vejbanen

Landevej med affalds bjerge fra industri i baggrunden

Lørdag d. 18. august, Volgograd

Det er utroligt, også i dag sol og op til 40 grader og en lille byge om eftermiddagen. Trods varmen sover vi godt om natten. Ingen dyne eller noget andet så går det fint. Vi går i seng ved 11-12 tiden om aftenen og står op ved 6-7 tiden om morgenen, det er blevet fast rutine. Havregrød til morgenmad og lidt let midt på dagen og så til aften laver vi mad og spiser ved 19.30 tiden, og så går snakken resten af aftenen ude foran bilerne med lidt rødvin og en øl. Når vi skal køre, er der altid afgang kl. 7 om morgenen, og busturene starter næsten altid kl. 10. Det er rart med faste rutiner.

I dag var vi på bustur i Volgograd. Det drejede sig naturligvis om anden verdenskrig og da hed byen Stalingrad. Jeg tror alle har hørt om slaget ved Stalingrad. Det var her det begyndte at gå tilbage for nazisterne, og det var måske her de mest grufulde kampe fandt sted med ufattelige mange døde på begge sider og blandt befolkningen.

Først kørte vi en rundtur i byen der blev totalt ødelagt i de 200 dage slaget ved Stalingrad varede. Alt var afbrændte ruiner og intet er bygget op som det var før, så nu er byen en kedelig by at se på med kedelige boligblokke i beton, men hvad skulle man gøre andet end få noget op at stå igen i en fart. Jeg forstår det godt. I juli 1942 angreb tyskerne byen efter de var rykket frem over stepperne uden den store modstand, men ved Stalingrad gik russerne til modangreb, og man kæmpede fra hus til hus. I august bombede tyskerne byen med 3000 flyvemaskiner og omkring 25.000 borgere døde og et ukendt antal lemlestedede og endnu flere med ødelagte huse. En stor del af Stalingrad var træhuse og de brændte.

I september 1942 indledte russerne det afgørende angreb langt ude på stepperne for at afskære tyskernes forsyningsveje, og det lykkedes i november. Den russiske vinter satte ind og de indesluttede tyskere var prisgivet, men Hitler gav ordre til at

kæmpe til sidste mand, men det gjorde de ikke. Sidst i januar 1943 satte russerne alt ind mod en udsultet og forfrossen tysk hær og først i februar 1943 var det slut og 199.000 tyskere blev krigsfanger, men kun 5000 af dem overlevede til krigens afslutning på grund af sygdom fik vi at vide. Omkring 2 mill. mennesker døde i Slaget ved Stalingrad.

Ankommet til Volgograd

Hygge efter aftensmaden på holdepladsen i Volgograd

Mindesmærke over de faldne soldater ved slaget om Stalingrad i 1942-43

Først kørte vi til bymidten og så en park og fik fortalt en masse om byen, dens ødelæggelse og genopbygning. Netop på det sted vi stod, var der et træ, der som det eneste fik grønne blade i foråret 1943, det stod der midt i aske og ruiner med sine grønne blade som symbol på livet trods alle ødelæggelserne. Der var nu park med mindesmærker og alle blev dybt berørt af beretningerne fra vores guide. Derefter kørte vi til højen, hvor de sidste slag fandt sted. Nu var her et fantastisk mindesmærke, og igen fik vi beretningen fra krigen. Vi gik ind i soldaternes hus, der var en del af anlægget og der stod russiske soldater æresvagt og en evig ild brændte. Det var næsten ikke til at bære, og der løber også en tåre, mens jeg skriver. Sidst gik vi helt op på højen der hæver sig mange hundrede meter over byen med en fantastisk udsigt over byen og Volga floden. Vi stod nu oven på en massegrav med omkring 40.000 døde russiske og tyske soldater, ingen kender antallet præcist.

Sidst på første del af turen besøgte vi et museum der var ret nyt. Her var udstiller matriel fra dengang både inde og ude, og øverst var en rund hal hvor der på ydervæggen var et maleri der gik hele vejen rundt og viste slagets sidste dage begyndende d. 26. januar hvor russerne satte ind med alt, hvad de havde og nedkæmpede den tyske hær. Malerier var 16 meter højt, og der var 30 meter fra hvor vi gik rundt og ud til væggen. De 30 meter var bygget op som slagmarken så ud dengang og det var næsten ikke til at se, hvor det sluttede og vægmaleriet begyndte. Maleriet var malet af 7 russiske malere fra Moskva, og de havde arbejdet på det i 20 år. Det var en fantastisk oplevelse at se dette panorama. Derfra kørte vi til en restaurant og fik middagsmad med tre retter og kaffe, det var dejligt med en pause. Så kørte vi langt udenfor byen, men holdt undervejs ved det sted de russiske tropper mødtes, da de omringede hele Stalingrad og tyskerne var spærret inde. Vores mål var en ret ny kirkegård for faldne soldater. Den var anlagt 50 km uden for byen på et sted hvor en hel landsby var blevet total udslettet der gang. Kirkegården var for både russiske og tyske soldater, men adskilt af en vej. Sagen er den, at lige meget hvor man graver til byggeri i jorden ved Stalingrad, så graver man lig af faldne soldater op.

Disse knogler bliver identificeret som russiske eller tyske på uniformsdele og udrustning og så genbegravet her. Her ligger også i tusindvis i massegrave. Kun den man kunne finde navnet på har en sten på stedet. Det var et flot og værdigt sted man heldigvis kan være fælles om i dag, fra russisk og tysk side. Det er fuldstændig ufattelige lidelser alle har været ude for her i Stalingrad. Det har været en oplevelse at besøge de historiske steder i byen, en oplevelse vi aldrig glemmer.

Søndag d. 19. august, Volgograd

Stadig samme varme vejr, vi har faktisk ikke haft andet en dejligt vejr på turen siden vi tog hjemmefra, hvor heldig kan man være.

I dag kørte vi på tur med bus til en forstad til Volgograd, og undervejs fik vi fortalt en masse, som Eva oversætter fint. Før krigen var der 500.000 indbyggere i Volgograd, der er 100 km. lang og 12 km. bred. Efter krigen var der kun 32.000 tilbage, og inde i centrum fandt man kun 32 overlevende af civilbefolkningen efter det sidste slag. Vi skulle besøge en tysk bydel der nu var museum. Længe før krigen indvandrede der mange tyskere og bosatte sig ved Volga, de såkaldte Volgatyskere. De var en gren af Herenhutterne som vi også kender fra Christiansfeld, og det var sjovt at se den samme byggestil på kirker og huse, som vi ser der. Vi fik en lang forklaring, måske lidt for detaljeret, men ok, på hvordan, hvornår, hvad de hed, og hvad de lavede. Vi gik rundt i bygningerne, og det var spændende. På vej hjem igen stoppede vi ved Volga-Don kanalen som blev gravet af krigsfanger og andre som sovjetstaten ikke syntes om. Et enormt antal døde, som vi kender det fra andre lignende fremgangsmåder rundt om i Europa, f.eks. Donau kanalen i Rumænien. Gennem den kanal kan man sejle fra Sortehavet til Østersøen. Overalt langs veje kan man købe frugt meget billig og på vej hjem stoppede bussen, og vi forsynede os med melon og tomater. Vi laver salat af tomater og melon og lidt sukker på, det smager rigtig godt og koldt fra køleskabet, er det bare godt. Resten af eftermiddagen slappede vi af, mens andre tog til stranden.

Eva med Julie, der er vores tolk./rejseseleder på hele turen og den lokale guide i Volgograd

Volgatyskernes kirke der ligner brødremenighedens i Christiansfeld

Mandag d. 20. august, Volgograd

Vejret forsætter som om der altid er omkring 40 grader her, men vi får at vide, at om vinteren er her faktisk tit 40 graders frost, og hele floden fryser til så man kan køre over med lastvogne.

Vi har fredag i dag, og vi var en tur i byen i formiddag for at se på butikker og handle lidt madvarer. Asta fandt en solbluse, men ellers intet. Varer er her nok af, og det ser også fint ud. Folk går klædt som hjemme, kun de gamle skiller sig ud i gammelt slidt tøj og dårlige forhold. Det er ynkeligt at se på. De unge er med på moden, og alle snakker i de samme mobiltelefoner som hjemme. De billigste varer finder man på markederne, hvor næsten alt er til salg, både grøntsager, kød og tøj.

Vi køber frugt på markedet i Volgograd

Asta skriver jo kort i stor stil, når det lykkes at købe nogle, og det er slet ikke så nemt, for det er ikke noget man bruger i Rusland. 50 kort med frimærker var klar, og nu skulle de sendes fra et posthus, men det er ikke nemt at finde posthuset. Det er ikke noget folk ved hvor er. Hanne havde også brev der skulle sendes og havde en seddel med posthus på russisk, men vi blev vist i alle retninger, indtil vi foran et hotel spurgte vagterne, men det var ikke noget de beskæftigede sig med. Indenfor hørte en lille rengøringskone problemet, og hun skyndte sig ud på gaden og forklarede på russisk hvor posthuset lå og med fagter og grimasser fik hun os vist på rette vej, en festforestilling uden lige, men vi fandt posthuset. Men tro nu ikke, at det så var let, nej, postdamen skubbede bare alle Astas kort ud af lugen igen. Det var forkert, men hvad der var forkert, fattede vi ikke. Så forsøgte vi at skrive Danmark med blokbogstaver, men det hjalp ikke. Endelig fandt vi ud af, at Asta havde skrevet på det sted, hvor hun skulle klæbe en stregkode på, og så kunne hun bare ikke sende kortet. Nå, udenfor var der heldigvis en postkasse, og der puttede vi så alle kortene i. Så må vi se om de nogensinde kommer til Danmark.

Om eftermiddagen var vi en del der tog til stranden for at bade. Man kører med bus til centrum, det koster 1,50 kr. Så sejler man over på den anden side Volga floden, det koster 3,00 kr. og så er vi på stranden. Det mærkelige er, at byen kun ligger på den ene flodbred, og den er stejl med klipper. På den anden side er stranden fladere og med sand, om det er kunstigt ved jeg ikke, men bortset fra en masse affald over alt var stranden fin og vandet dejligt. Det er sikkert meget forurenet, men det så nu fint ud. Der bliver hurtigt dybt, og der er meget strøm, jeg kunne lige akkurat svømme lige så hurtigt som strømmen, så jeg kom ingen vegne, men så er man jo fri for at svømme tilbage igen. Asta var også ude i vandet og soled sig så resten af tiden. Jeg var ude tre gange. Ved femtiden tog vi hjem igen, og så besluttede strandholdet at spise ude i aften og Irene og Henry inviterede Julia med. Vi gik ind til byen igen, men Astas sko gik i stykker, så vi tog bussen hjem bagefter. Det var mandag og ikke den store trængsel, turister er her næsten ingen af. Vi fandt et godt sted, hvor vi kunne sidde udenfor, det var dejligt. Julia hjalp med menukortet på russisk, og vi fik bestilt det samme til alle, en anretning med kalvekød. Vi var tretten, men desværre havde de kun kød til elleve, men der var straks to der gerne ville have lam i stedet. Restauranten var ellers stor og fin, men det store lager af varer har de ikke, man tager, hvad der er mulighed for.

Badeudflugt til modsatte bred af Volga

Tirsdag 21. august, Volgograd-Saratov
Stadig varmt, 35 grader og sol hele dagen. Ingen byer i dag.

Så forlader vi Volgograd igen efter tre dage. Vi synes vi kender byen nu, og det har været en stor oplevelse at besøge byen. Vi starter kl. 7.00 mod Saratov, en tur på ca. 450 km. Straks fra starten går der for første gang fuldstændig kaos i kørslen gennem byen. Det starter med, at vi før start får besked på, at vi skal til venstre ved udkørslen fra hotellet, men Arthur ser det er forkert og drejer til højre. Joan og Preben har besvær med at få deres bil ud og bliver forsinket i udkørslen. Arthur trykker

Typisk russisk landevej ind over stepperne

senderknappen ned på sin radio og giver instruktion, men slipper den ikke igen og derved spærre for al trafik på radioen. Arthur tror, at alle er med og kører bare derud ad uden at se i spejlene. Alle prøver at få Arthur til at stoppe, men han har jo spærret sin radio og hører intet. Vi kører som første bil bag Arthur og prøver både at holde igen og samtidig se, hvor han bliver af, men det lykkes ikke, og da vi er klar over, at det hele er kaos, blinker vi ind til siden og stopper. Efterhånden kommer der ni biler op og bag os. Pludselig opdager Arthur, at han ingen biler har med og han slipper senderknappen, og så hører han hvad der er sket, og han vender om og kommer til bage, men tre biler er væk. De drejede jo til venstre ved hotellet, men da var alle ude af syne, og de forsvandt i trafikken uden at ane, hvor de var. Arthur forsøgte at finde dem, men forgæves. Radioen kunne heller ikke få kontakt, de var jo kørt modsat vej og var uden for rækkevidde. Så var der kun mobiltelefon tilbage, og det lykkedes. Eva og Kaj havde jo også adressen på bestemmelsesstedet og var som sidste bil i gruppen også blandt de tre, der var væk, og den tre mands gruppen besluttede at klare sig selv og finde frem alene. Så fandt Arthur tilbage til dem holdt og ventede, og vi kunne fortsætte turen med en forsinkelse på tre kvarter. Efter yderligere noget forvirring om vi skulle dreje til højre eller venstre og nogle ubehagelige trafiksituationer hvor vi en enkelt gang holdt venstre banen og ville ud, men ikke nåede det før den tværgående trafik startede. Resultatet var, at vi spærrede for den ene vejbane, til vi fik grøn igen, men ingen dyttede, russerne kører som vilde, hvis der er en mulighed, men holder bare stille, hvis der absolut ikke er andet at gøre.

Nå, ud af byen kom vi da og på den rigtige vej, og så gik resten af turen fint. Vi passerede tre trafikuheld med smadrede biler, en lastvogn med meloner der brændte fordi et hjulleje var løbet varm og så et ukendt antal lastvogne med sprængte dæk. Det sidste er normalt.

Turen var varm, men fin. Vi kørte igen over de russiske stepper med lange lige veje og udsigt fra bakkerne, man ikke kan forestille sig. Vi som tit kommer i marsklandet derhjemme er jo ellers vant til at kunne se langt, men her er kun få og små træer, så udsigten var ufattelig. Ikke et hus, ikke et træ, kun en lille brand i det tørre græs hist og her, ellers absolut intet.

Det var fascinerende. Senere kom vi igen i landbrugs områder med de store marker og hunderedevis af ha. og gamle Belarus traktorer af den store firehjuls trukne type med fire lige store hjul. De stod bare i et hjørne på marken sammen med gamle rustne redskaber, men jeg er sikker på, at det var dem de brugte, og vi så da også nogle i gang. En flot tur uden de store forandringer undervejs. Da vi nåede motellet, som vi skulle holde ved de næste to nætter, var de tre tabte biler ankommet. Frank måtte skifte hjul på grund af punktering, og Kaj måtte skifte et lille dieselfilter, men det blev også klaret i solen. Igen et udmærket sted at holde og med vagt på døgnnet rundt. Her er motel og mange lastvogne overnatter også her. Dejlig aften hvor vi sidder udenfor og spiser og snakker.

Det blev til 361 km. i dag.

Onsdag d. 22. august, Saratov

I nat var det lidt køligere det var dejligt, vi brugte dynen for første gang i lang tid. Igen 35 grader i dag.

Bustur rundt i Saratov. Det er en industriby på 800.000 indbyggere. Der er flyfabrik, kugleleje fabrikker og elektronik fabrikker som det mest kendte. Før 1991 var Saratov en lukket by, d.v.s., at kun dem der boede eller dem der arbejdede i byen kunne komme ind. Krydstogtturister der sejlede på Volga, som byen ligger ved, kunne kun komme i land om natten, hvor der ikke kunne fotograferes. Dengang gik 85% af byens industri produktion til militæret. Ruslands største atomkraftværk ligger 140 km fra byen. Dette værk leverer alene 20% af den energi samtlige russiske A-kraftværker producere. Nu er byen også en stor uddannelsesby med mange unge,

hvilket man let kunne se i gaderne. De unge i Rusland er helt på højde med unge hjemme hvad mode angår. De er virkelig smarte, og vi ser næsten ingen overvægtige unge. Kun de gamle ser også her meget fortabte ud og går i noget gammelt elendigt tøj. Vi så mindesmærke for Juri Gagarin der var den første i rummet. Han havde boet 7 år i Saratov, og hans rumkapsel landede syv kilometer uden for byen på stepperne. Også mindesmærket for faldne soldater så vi. Det var som sædvanlig flot anlagt. Og på de tre 85 meter høje søjler på toppen af Falkebjerg var der 18 storke i metal. Her siger man, at faldne soldater bliver til

storke og de bringer livet tilbage. Militært isenkram var udstillet rundt om skulpturen. Også indkøb og en tur gennem en 800 meter lang gågade blev der tid til. Først i en markedshal, hvor alle levnedsmidler kan købes til meget rimelige priser. Varer er der masser af, og ingen står i kø mere. Tomater koster også her 2,5 kr. pr. kilo, og de er rigtig gode. Kødet ligger bare i fri luft og er frisk. Fjerkræ og fisk er enten på køl eller pakket ind. I gågaden var der mange mennesker og mange butikker af forskellig art, men vi blev ikke fristet. I de flotte butikker er varerne ikke billige, hverken sko eller tøj. Ecco har været i alle de store byer vi har besøgt, og også B&O ser vi tit.

Hjemme igen kl. 16.30 og så fik vi en god portion tomater og honningmelon fra køleskabet, det var bare godt. Afslapning resten af dagen og i aften har vi aftalt, at vi alle spiser sammen i motellets restaurant kl. 19.30.

Vi har nu kørt 4000 km, og der er gået godt tre uger af turen. Alt fungerer godt i bilen og vi har ikke haft problemer med maven eller andet.

Juri Gagarin statue i Saratov

Krigsmindesmærke med storke i Saratov

Nej vi købte ikke noget kød på markedet

Torsdag d. 23. august, Saratov - Samara

Varm og tørt, 35 grader som sædvanligt. Det er dog blevet lidt køligere om natten, og det er dejligt. Vi har en lang tur foran os i dag, over 500 km, så vi startede kl. 6.30, en halv time før normalt. Vi holder ude på landet ved et motel, så der er ingen by vi først skal igennem, derfor er vi straks på hovedvejen mod Samara. Inden for den første time blev vi stoppet af politiet tre gange, det var træls, for vi var jo startet tidlig for at køre og ikke for at diskutere med politiet, men vi undgik stadig bøder, fordi vi har Julie med. Netop som vi var godt i gang igen, meldte de første, at nu var der kun lidt diesel tilbage. Alle ind til første tank og det er jo en forestilling der tager tid med 13 biler, ligesom alt andet i Rusland. Først siger man, hvor mange liter man vil have og betaler, og så tanker man, men man begynder ikke at tage mod betaling fra den næste før standen er helt ledig. Efterhånden har vi dog udviklet et system som accepteres, Vi vil gerne have tanken fyldt helt op, så vi går ind og lægger en 1000 rubel og damen skriver tank nr. op, så går vi ud og fylder op, og så går vi ind og får penge tilbage. Det er igen Julie der kan forklare, at det er sådan vi ønsker. Samtidig køber vi som regel alle deres is, de er gode og koster kun 2-3 kr. Diesel koster mellem 3,50 og 4 kroner.

Resten af turen gik uden problemer før til sidst, hvor det knob lidt med at finde vores holdeplads, der i dag er ved et sportscenter med svømmebad. Julie ringede efter en ledsagerbil til at vise vej. Undervejs holdt vi tilfældigvis pause ved en landsby, hvor der gik en kone og gav sine to kalve noget vand. Julie snakkede lidt med hende om forholdene i landsbyen, og hun fortalte, at der boede 800 mennesker og halvdelen var pensionister. Kollektivet var nedlagt og solgt til en enkelt mand der drev jorden, og en del af beboerne arbejdede så hos ham. Deres huse ser ikke godt ud og er meget små, men der er el, vand og naturgas indlagt, så det var ikke så ringe endda, og det er meget billigt i forbrug, men indtægterne er også små. Vi fik lov til at se ind i haven, men ikke i huset og hun ville ikke så gerne have, at vi fotograferede, kun ude fra vejen.

Landsbyerne er ikke kønne, man smider affald overalt og passer ikke omgivelserne overhovedet. F.eks. havde man lige slagtet en kalv, og slagteaffaldet havde man bare smidt i vejgrøften på den anden side af vejen. Det lugtede ikke godt i 35 graders varme, men sjovt var det at se og høre, hvad hun fortalte.

Undervejs så vi mange forfaldne kollektiver, hvor man tilsyneladende kun dyrker jorden. Man bruger gamle maskiner og de store Belarus traktorer. Markerne er store og nok på ca. 200 ha. Vi så et sted, hvor man var ved at så vintersæd. Det foregik med en bugseret såmaskine der var sammensat af fire såmaskiner på hver fire meter, såsæden havde de løs i en lastbil og skovlede det over i såmaskinen. Halmen på markerne bjerges løs og bruges nok mest af landsbybeboerne tror jeg. Mejetærskerne lægger det af i stakke på marken eller i strenge som hjemme, men det giver ikke meget halm. Jeg tror ikke, at der bliver tilført det gødning der er behov for. Jorden ser nemlig udmærket ud fra vejen og passes også godt nok. Landskabet er bakket og der er flotte udsigter og gamle landsbyer undervejs.

Godt trætte nåede vi frem efter 12 timers kørsel, men et bad og lidt aftensmad gør underværker. Nogle var endda ude at svømme i svømmebadet. Dejlig aften som vi betragter som en selvfølge efterhånden, vi har jo siddet ude og spist hver aften siden vi tog af sted. I dag stillede vi urene en time frem for tredje gang. Det blev til 521 km. i dag.

Fredag d. 24. august, Samara

Varmt og tørt vejr.

Kl. 10 kørte vi med bus til Samara og fik en rundtur i byen. Vi har altid en lokal guide med der kan tysk, og i dag oversatte Preben og Joan. Eva mente, at det i dag ville blive for teknisk for hende. Byen ligger meget kønt ved Volga og er 60 km lang, 1.2 mill. indbyggere. Byen har mange nye bygninger, men næsten ingen gamle idet det var træbygninger, kun få bevares og resten saneres. Til 1995 var byen lukket for alle på grund af militær produktion. Her blev de første raketter konstrueret af tyske ingeniører, og den første var udstillet og kunne fotograferes. Det blev til 16.000 stk. af denne type. Flyfabrikken der fremstillede jagerfly lå også her. I 1941 meddelte man Stalin, at man kunne fremstille et fly om dagen, men Stalin telegraferede tilbage, at det var alt for lidt, og det ville få konsekvenser, hvis der ikke skete mere.

En måned efter fremstillede man 35 fly pr. dag, og de reddede livet. Vi så telegrammet i Stalins bunker, da vi besøgte den. Under krigen blev regeringen og alle

betydende folk evakueret til Samara. Det blev den berømte Bolsjovballet i øvrigt også sammen med alle kultur personer. Der blev bygget et parti hovedkvarter midt i byen og under den, blev der gravet ud og bygget en 37 meter dyb bunker, som vi var nede at se og alle fik lov til at sidde i Stalins stol ved

skrivebordet og senere sidde ved regeringens bord i sidelokalet. Det var interessant at se og høre om det, men jeg tror, at alle havde forestillet sig, at det var større. Måske fik vi ikke vist det hele, jeg ved det ikke. Efter krigen fik man ledig kapacitet på fabrikkerne der havde fremstillet militærbiler og russerne begyndte så at fremstille biler til befolkningen. Lada bliver produceret her i Samara. Byen blev kun bombet lidt under krigen, fordi den ligger langt inde i Rusland, men 500.000 af indbyggerne blev indkaldt til militæret og kun en tredjedel vendte tilbage. Byen slap således let gennem krigen, men det gjorde

befolkningen altså ikke. Byen er i dag velhavende og der bygges meget, man siger at hver tiende er milliardærer, d.v.s. 250 mill. i kroner. Karakteristisk for Rusland i dag er, at enten er man meget rig eller også er man meget fattig. Det ser nu ikke så galt ud, jeg synes, at ungdommen ligner den danske, går klædt i moderne tøj, snakker i mobil og har nogenlunde samme muligheder. De vil tjene penge og gider ikke det der med en lille løn og en kolonihave, hvor de skal dyrke grønsager for at overleve. De lidt ældre, 30-55 år, har det nogenlunde godt i byerne, men de er fattige på landet og må klare sig som i gamle dage. De gamle har det ussel i Rusland, det er let at se på deres skikkelse og påklædning.

Rakettfabrikken i Samara

Restaureret bygning/kulturhus i Samara

Samara er en smuk by og er nu tilgængelig overalt. På vej der til kørte vi lige forbi en militær flyveplads og kunne se lige ind på flyene, de så ikke alt for godt ud alle sammen, men det så da ud til at være i brug. Det er mærkeligt at opleve, når man har hørt, at man som turist kun kan færdes på bestemte veje i Rusland. Det passer i hvert fald ikke mere. Vi oplever så meget, at vi er godt trætte til aften, og det kan knibe at adskille det ene fra det andet.

Lørdag d. 25. august, Samara - Ufa

Dejligt vejr at køre i. 30-35 grader og ingen regn.

En lang køretur igen i dag, ca. 450 km på både ujævne og meget gode veje. Vi er fremme på holdepladsen kl. 16.30. Vi har kørt i to hold i dag, og det er lettere at holde kontakt med 6 end med 13 biler, så det gik godt. Som sædvanlig blev vi stoppet nogle gange af politiet, men indtil nu har vi undgået bøder. Russerne kører ret vildt og meget tæt, og vi var 5 mm fra at få en russer op i bagkofangeren. Leif og Hanne havde kun lakken og en avis imellem, da en russer overhalede med modgående trafik. Det er lidt anstrengende at køre her i Rusland, men bare man holder sin bane og ser i spejlene hele tiden, undgår man de værste overraskelser med halsbrækkende overhalinger på begge sider. Russernes biler er blevet meget bedre, der kører mange Lada biler i mange modeller, og også den store Volga er der mange af, men også udenlandske biler som Mercedes og BMW og alle de japanske mærker er rigt repræsenteret. De kører både bedre og hurtigere end det russerne er vant til, og måske er det derfor de kører så vildt og tæt. Velbeholden nåede vi frem til holdepladsen og efter et dejligt bad og aftensmad i samlet flok, var trætheden glemt og snakken gik lystigt igen. Vi stillede igen uret en time frem og er nu fire timer foran hjemme.

Landskabet er kønnere og mere afvekslende nu med bakker og flotte udsigter. Her er man ikke færdig med høsten endnu, og vi så flere mejetærskere på markerne. Halmen bjærges for det meste løs, og mejetærskeren lægger det af i bunker på marken. Disse bunker skubber man sammen med en traktor med en kæmpe greb bag på traktoren, og der bliver det nok liggende, til det skal bruges til vinter. Kornet og solsikke står tyndt på grund af mangel på gødning tror jeg. I dag så vi også sukkerroer nogle steder.

Gammelt træhus fra det oprindelige Samara

Brud i festtøjet på fotorunde i Samara

Mejetærsker der lægger halmen løst i bunker, se i baggrunden

Markerne er stadig meget store, måske 200 ha. og drives med store gamle maskiner, der altid står ude i marken og rustner. Landbruget her ser dog meget bedre ud end de vi tidligere har set på turen i Rusland. Det blev til 443 km. i dag.

Søndag d. 26. august, Ufa

Det dejlige vejr fortsætter uden regn og mellem 30 og 35 grader.

Det er fredag i dag, og vi tager ind til byen på egen hånd sammen med det halve af flokken og Julie.

Busbillet her i Rusland er tilsyneladende standardpris på 2.50 kr., og man kører så langt man vil. Vi kører med ind til centrum og går ned til floden og tager en sejltur på 1.5 time. Derefter er klokken 14, og vi finder en grill restaurant ved floden og får kød med løg i lange baner, og det smager godt, man betaler efter vægt og det er billig, en fadøl koster her 10 kr. og er dejlig i varmen. Så tager vi bussen igen til et storcenter. Det er meget flot med mange fine forretninger, men dyrt og her er ikke mange mennesker. Kun i supermarkedet er der folk og billige priser, så vi handler lidt her, b. la. is til 1.90 kr., kefir og juice. Vi nyder isen, og da alle er færdige og tager så bussen hjem igen. En dejlig dag hvor vi selv bestemte tempoet. Julie var med og klarede alt det praktiske. Vi gav hende billetten til sejlturen, og hun kvitterede med en flaske champagne, som vi delte. Aftensmaden springer vi over i aften og tager kun lidt kefir.

Sejltur på Ufa-floden, Julia giver champagne

Mandag d. 27. august, Ufa - Tscheljabinsk

Knap så varmt, ca. 30 grader.

I kørte vi fra Ufa til Tscheljabinsk. Turen gik gennem Uralbjergene og det var en flot tur med udsigt over skov, søer og landsbyer. Det har vi jo ikke set meget af, mens vi kørte over de russiske stepper. Vi stoppede flere steder for at fotografere og handle ved boder ved vejen og naturligvis også, da vi krydsede grænsen til mellem Europa og Asien. Stedet er markeret med en obelisk. Staks efter var vi ude af bjergene igen og landskabet blev landbrugsland igen. Uralbjergene er ikke særlig høje og der var ikke tale om bjergkørsel, kun lange op og nedkørsler. Vi er i områder med lange vintre og korte somre, kan vi se, fordi man slet ikke er færdig med høsten endnu. Vores Julia siger, at der ikke er ret meget forår og efterår, når sommeren er forbi kommer vinteren pludselig og ligeså med sommeren. Vejene i dag var de sædvanlige med meget ujævne veje og rigtig gode veje i skøn blanding. Der er meget vejarbejde i gang i Rusland, så det bliver nok bedre med tiden. Lastbilerne kører tæt, og vi ser engang imellem en dansk lastbil, men med russiske nr. plader. Det er en af de brugte der eksporteres. Jeg synes, at de fleste kører med byggematerialer, og der er da også meget byggeri i gang i byerne, men bestemt ikke på landet. Vi kørte ikke forkert i dag og havde en rigtig god tur i vores gruppe med passende stop undervejs. Diesel lykkedes det da også at få efter tre forsøg. Første tank havde lukket, måske var den løbet tør. Anden tank var åben, men netop da vi kom seks biler for at fylde tankene, holdt damen pause i

Vi krydser grænsen mellem Europa og Asien

20 minutter, og så kørte vi videre. Det der med pause når der kommer kunder, prøvede vi også i en bank tidligere på turen. Ellers er der flere russere der efterhånden gør noget for at sælge deres varer, de virker flinke og smilende, når vi ikke kan finde ud af det, men den almindelige russer på gaden virker lukket og ser en smule opgivende ud. Tredje tank fik vi fyldt op, og der var sikkerheden i top. En vagt med maskinpistol over skulderen passede på.

Vi holder ved et motel på en stor asfaltplads. Her er udmærket, og det er også overnatningsplads for lastbilerne. I løbet af aftenen blev pladsen fyldt fuldstændig med 30-40 lastbiler. Vi er nu fuldstændig lukket inde, men regner med at de kører tidlig i morgen.

Efter en lang dag på vejene er det dejligt med et bad. Gruppen har et værelse med bad og toilet til fælles rådighed, og det er der mange der bruger, men vi bruger altid vores eget i autocamperen, og vi nyder at have alt lige ved hånden. Alt i bilen fungerer stadig godt trods rystelserne. I denne varme bruger vi meget lidt gas, vi kører på den første flaske endnu.

Det blev til 412 km. i dag.

Tirsdag d. 28. august, Tscheljabinsk

Fint vejr med 29 grader og en regnbyge ved middagstid. Bustur til Tscheljabinsk kl. 10. Det er flotte busser vi kører i med aircondition og helt på vestlig niveau, og det er rart. Tscheljabinsk var også en lukket by for 15 år siden, men er nu åbnet ligesom alle andre russiske byer. Det var især atom industrien der var årsagen, men også produktion af en stor del af de russiske tanks foregik i denne by. Byen er på 1.3 mill. mennesker. Under krigen fremstillede man over 100.000 tanks på fabrikken, der nu er omstillet til traktor produktion. Det var også traktorer med larvefødder man fremstillede før krigen, og vi så deres første traktor, der var fra 1933 og udstillet på en sokkel udenfor fabrikken. Ruslands atombombe blev også udviklet i denne by og guiden fortalte, at der var sket eksplosion i atominstituttet tre gange, sidst i 1975, men byens befolkning fik intet at vide skønt strålingen havde været ret høj. En statue af manden bag udviklingen af bomben var naturligvis rejst i byens uddannelses bydel. Statuen var ret flot, og den skulle være endnu flottere om aftenen med laser belysning. Ellers lignede byen de andre byer vi har besøgt med brede gader, en flot gågade, store pladser med statue af Lenin og enorme kontraster mellem gamle nedslidte bygninger og top moderne byggeri. Vore lokale guider vi altid har med fortæller meget levende og interessant om deres by og snakker alle tysk, som så bliver oversat af Eva. Det er super. Turen sluttede med et par timer på egen hånd og til sidst en halv time i et supermarked til at handle ind. Der kommer næsten ingen turister til

Tscheljabinsk og guiden advarede om, at vi skulle passe lidt på vore ting og ikke opføre os uforsigtigt. Ingen havde dog oplevet ubehageligheder af nogen art. Vi gik ind for at spise lidt til middag, men det er en sej forestilling i Rusland. Nogen fik suppe og andre kylling eller fisk og nogen begge dele. De har ikke

færdig retter klar til at varme, men laver det fra bunden, når der bestilles. Det var en dyr, men udmærket restaurant vi havde valgt, 200 kr. for øl og kylling til tre, vi betalte for Julia i dag. Vel hjemme igen var der tid til en lille lur før bad og aftensmad kl. 19.30. Det er efterhånden standard tid for dem der spiser sammen foran bilerne. Derefter går snakken om oplevelser og det derhjemme til hen ad 23. Aftenen er er lun og dejlig her, og det nyder vi alle meget.

Onsdag d. 29. august, Tscheljabinsk - Ekaterinburg

Igen dejlig vejr med passende varme, ca. 30 grader. For første gang på turen en regnbyge da vi skulle spise om aftenen, men så satte vi os bare under markiserne. Vi kørte til Ekaterinburg i dag, det er her vi skal med Den Trans Sibiriske Jernbane på fredag.

Turen her til var ikke lang og gik gennem det landskab vi efterhånden er vant til at se, men i dag kørte vi kun 230 km. så vi havde god tid, derfor kørte vi en afstikker ned til en sø og en lille landsby. Det blev en af de helt store oplevelser. Jordveje og gamle huse som vi ofte har set, når vi kørte forbi på hovedvejen. Landsbyen her lå idyllisk ved søbredden der var både gæsser og kalve der gik løse rundt, hvor det passede dem. Mange af husene var fint dekorerede, men ikke holdt godt ved lige, de små indhegnede haver ligner vildnis. Gæssene var malede på vinger eller hoved for at man kunne se hvem de tilhørte, men gæssene vidste udmærket hvilken flok der var deres. De var meget utilfreds med at blive forstyrret og skræppede voldsomt op, men så svømmede de ud i søen i hver sin lille gruppe. En kone kom ud af huset og snakkede med Julia som fortalte, at vi kom fra Danmark, men det sagde hende ikke noget. Hun fortalte lidt og gav lov til at fotografere, men ville ikke vise sit hus frem. De havde købt huset som Dacia, eller sommerbolig, fordi slægten kom fra denne landsby. Pludselig gik havelågen op og manden kom ud og var vred over, at hun snakkede med os, og så måtte hun ind igen. De var muslimer, som de fleste i landsbyen. Nå, så gik vi lidt rundt og kiggede og fotograferede. På vej tilbage til hovedvejen så vi en kirkegård og gik ind på den. Det var nærmest en birkeskov, hvor man så finder en plads man kan lide, og der begraver man så den døde. Tilsyneladende ikke ret dybt, men med en stor jordbunke oven over. Nogen sætter en gravsten med billede, andre blot en

Vi holder midagspause i landsby undervejs til Yekaterinburg

Der fotograferes i landsbyen

Landsbyens kirkegård uden for byen

træstamme, hvor man skærer ind, så den bliver flad på et stykke, og der skriver man navn og dato for fødsel og død. Alle sætter et jerngitter rundt om graven og lægger plastik blomster, men gør ellers intet for at holde det pænt. Mange var døde i 40 – 50 års alderen, men der var også både børn og meget gamle. Alle trosretninger i landsbyen benyttede den samme kirkegård i skøn blanding. En gang imellem tager familien ud og hilser på den døde, så har de mad med, som de deler med den døde og lægger det på gravstenen. Også cigaretter og tændstikker har de med til dem, der har røget. Det var lidt specielt at se, og det var Julia der kunne fortælle hvorfor de ting lå på gravstenene.

En lille moske var der også i landsbyen, men den var lukket. Skolen var stor og fin og havde Internet via parabol. Tre lærere kom ud og snakkede da de så os, men lederen var ikke til stede, så de turde ikke vise skolen frem, det var ærgerligt. Der var 50 børn, og de havde sommerferie nu. Så kørte vi lidt videre, og Marie og Preben ville fotografere et par huse en ekstra gang. Så kom der et par mænd ud for at se, hvad der skete, og Marie inviterede dem ind i Autocamperen og tilbød dem en øl, hvilket dog kun den ene tog imod, så den fik han i lommen. Til gengæld blev hele gruppen inviteret til at se hans hus, og det var spændende. Huset var lille og lidt forfalden at se på ude fra, men ind var der så fint og rent over det hele. Først en forgang med samovar og køleskab og andre ting, her var ingen varme. Så kom man ind i huset, hvor der var køkken med en stor muret ovn der også opvarmede hele huset via centralvarme i store rør. Det fryser mellem 30 og 35 grader om vinteren. Stuen var rigtig hyggelig med tæpper over alt, dem på væggene var med billeder. Et skab med fin service og glaslåger, sofa, bord og stole og TV var der også plads til. Selv soveværelset fik vi at se. Sengetøjet var redt og der var også TV i soveværelset. Pigerne var imponeret over så pænt og ryddeligt der var, man må huske på, at vi kom jo bare uden varsel. Udenfor havde de et halvtag som garage

og en masse forskellige ting i. Bagved var der hønsegård, og bagved til den anden side var der en lille stald, hvor der gik nogle kalve. Foder og møg var der også plads til. Manden fik pension, 2000 rubler om måneden og konen som ikke var hjemme havde hvis lidt arbejde. Muslimer sætter altid skoene ude på

trappen og vi så også konens højhælede sko. Som tak gav vi manden 200 rubler og Arthur havde et par vinterjakker, som han forærede til dem. Her fik vi virkelig at se, hvordan den almindelige familie lever og bor, det er jo ellers næsten umuligt som turist i et fremmed land. En oplevelse af de helt store, som vi kan takke Marie og Preben for. Vi var i landsbyen i to en halv time, og det gik naturlig ud over vore almindelige pauser, men det gjorde ingen ting. Ledsager bilen der skulle føre os gennem byen skulle vi møde kl. 15, sammen med den anden gruppe, og det kom til at passe fint. Det tog fem kvarter at køre gennem byen til vores holdeplads, vi er efter hånden ret gode til stille og rolig at komme igennem i nogenlunde samlet flok. Vi holder denne gang ved et hotel, og her er også vagtmænd til at passe på os. Det blev til 237 km. i dag.

Torsdag d. 30. august, Ekaterinburg

Regnbyger hele dagen for første gang på turen dog opklaring til aften.

Bustur i Ekaterinburg med besøg på grænsen mellem Europa og Asien. Mange blev fotograferet stående med et ben i hvert kontinent. Der er et monument med et A og et E. Inden for de næste 10 år er det planen, at der skal bygges et stort turistcenter på stedet med alt, hvad man kan ønske sig til 10 mill. euro. Brudepar valfarter til stedet og drikker champagne og vi så da også et par stykker, mens vi var der. Desværre begyndte det at regne, da vi skulle på vandring i byen, men vi kom da gennem kunstnergaden og gågaden. Vi besøgte også stedet, hvor Zar familien blev fundet i en kælder under et hus og skudt alle sammen. Huset blev

jævnet med jorden, men senere er der bygget en kombination af en kirke og mindesmærke for Zar familien. Som altid meget stort og flot når det drejer sig om kirker og monumenter. Lidt mærkeligt er det at stå på steder man har læst om og aldrig tænkt på, at man skulle komme til at besøge. I morgen skal vi

besøge stedet, hvor man mange år efter fandt ligene. Ekaterinburg er en industriby på over en mil indbyggere. Byen er ca. 200 år gammel og opstået fordi Uralbjergene gemmer på næsten alle mineraler, og der er også vand i floderne til industrien, der kan udvinde disse mineraler. Først var det jern til kanoner, senere har det udviklet sig til en stor militærindustri og senere igen til en stor civil industri med meget forurening til følge. Byen var som alle andre russiske byer med militær produktion en lukket by indtil 1990 og hed da Svedlovsk. Borgerne var meget imod navneforandringen, men det er eller var ikke noget, de skulle tage

stilling til. Ekaterinburg er byens oprindelige navn, men fik navnet Svedlovsk i 1930 efter en af Lenins kammerater. Bygninger er typisk tre typer, de gamle kønne bygninger, de grimme kommunist kaserner med meget små boliger som dog var en betydelig forbedring for befolkningen, og så de nye moderne bygninger, som der er mange af allerede og der bygges meget nu. De ældre ønskede kommunist tiden tilbage, men de unge er med på moden, også her. Klimaet er ikke godt. Vinteren er kold og sommeren kort. Landbrug kan ikke rigtig lade sig gøre.

Vi var hjemme igen ved tretiden og tog en middagssøvn i regnvejret efter, at vi havde spist frokost.

Aftenen blev rigtig dejlig oven på regnen.

Fredag d. 31. august, Ekaterinburg

Det var koldt i dag, men tørt. Måske føles det bare koldt oven på varmen.

Bustur til det sted uden for Ekaterinburg hvor man fandt de jordiske rester af Zar familien, der blev myrdet i 1918. Den gang lå der en lille landsby 20 km ude i skoven, og man kørte ligene der ud med hestevogn om natten. I landsbyen levede man af at lave trækul, og man smed ligene ned i en af milerne og prøvede at få den til at falde sammen med håndgranater. Det lykkedes ikke, så man hentede ligene på igen og prøvede at brænde dem, men det lykkedes heller ikke rigtig. Så smed man resterne ned i en anden mile, dækkede det hele med jord. Nu er der bygget syv kirker på stedet og et kloster til munkene. Det hele er anlagt inden for de sidste 10-15 år, og man bygger stadig på stedet. Alle kirkerne er bygget rundt mellem birke og fyre træerne i skoven. Alt er i gammel russisk stil og mest bygget af træstammer. Det ser godt ud. Det er den russisk ortodokse tro som Zaren var overhoved for, og det er dem der står for det hele. For os er det fuldstændig vanvittig at se på. I virkeligheden var Zaren jo en uduelig statsmand der undertrykte befolkningen og var skyld i tusindvis af menneskers død. Men nu har vi været der, og det er da ret interessant. Der blev også solgt ting og sager til høje priser. De ortodokse russere valfarter til stedet, og det udnyttes naturligvis af kirkens ledere. Rundt om stedet hvor man gravede ligene op igen efter de mange år, var der anlagt en processionsgang, hvor præster og munke kan gå med de troende. Her kan turister også gå. Der var hængt billeder på som på den ene side af gangen viste Zarens liv, og på den anden side viste opførelsen af de syv kirker m.m. Det var ret godt lavet. Vore piger kunne ikke komme ind uden tørklæde på hovedet og nederdel. Tørklædet kunne accepteres, men nederdel vakte protester. Der var dog ingen kære mor, der var låne tøj og alle damer i lange bukser måtte tage nederdel oven over. Det var et syn for guder, og alle blev vist fotograferet undtagen Elsebeth, der under ingen omstændigheder ville foreviges. På hjemvejen skulle nogle veksle penge før togrejsen som nu er nær forestående. Kl. 15 spiser vi på restauranten her på

Damerne skal have nederdel og tørklæde på

Stedet hvor Zar familiens rester blev fundet

Der er bygget syv kirker på stedet

hotellet, og kl. 19 kører vi bilerne der hen hvor de skal stå indhegnet og med vagt på i de dage, vi rejser med Den Trans Sibiriske Jernbane og er i Irkusk ved Bajkalsøen. Det er en stor station, og vi vælger at betale lidt for at komme ind i en ventesal med gode sofaer og få mennesker, vi skal vente en time. Toget er præcis og kører kl. 21.45. Efter lidt venten er kupeerne fordelt, og vi henter kogende vand i samovaren i vognens forende til en kop kaffe og en kiks, som vi har med. Toilettet i vognens bagende er lille, men rent og pænt som alt andet i togvognen.

Togvognens samovar med kogende vand

Lørdag d. 1. september, kørsel med toget

Vi sov godt i toget trods buldren, slingren og gungren i kupeen. Vi er to i en kupe med fire køjer, lidt hårde sæder at sove på, men vi har to rulle madrasser og to tæpper hver og fik udleveret rent sengelindet som vi selv lagde på. Det hele er udmærket. For at det skal være til at finde ud af, kører toget efter Moskva tid hele vejen og på alle stationer går urene også efter Moskva tid. Morgenmad købte vi i spisevognen for 50 kr. tilsammen, og så gik vi længere frem i toget for at se, hvordan vognene så ud på alm. klasse. Der var trangt, man sover i tre etager og har kun sin køje at opholde sig i hele dagen. Næsten ingen fra denne klasse spiser i spisevognen, man har selv mad med til hele turen eller køber noget på perronen. En havde også sin hund med, den sov hos ham i køjen. Vi så ikke hverken geder eller høns. Lettede over at vi ikke havde billet til denne klasse, gik vi tilbage til vores 1. klasses kupe. Også aftensmad spiste vi i spisevognen, Wienersnitzel med pomfrits og rødvin for 250 kr. tilsammen. Maden var udmærket og frisk lavet, kartofler til pomfrits henter de rå, når maden er bestilt og så går de i gang med at lave dem, ikke noget med færdigkøbte varer der kun skal varmes. Dagen gik såmænd ret hurtig, vi købte en is på perronen, men man skal være forsigtig med at gå ud for at handle. Toget kører bare lige pludselig. Toget er meget langt, vi boede i tredje sidste vogn, og det var umuligt at se hen til første vogn, Vi gættede på 30 vogne og 900 meter. Det kører på el. og med alm. hastighed. Der er meget trafik på skinnerne og der er ofte tog i modsat retning. Gennem alle byer tages

Bilerne parkeres før tager toget til Sibirien

Den Trans Sibiriske Jernbane. Togen ankommer

Middag i spisevognen

farten helt af, også selvom toget ikke holder. Landskabet er fladt lavland med birkeskove eller tagrørssumpe med lidt landbrug omkring landsbyerne. De større byen ser veludviklede ud, men dog med en masse gamle faldefærdige træhuse rundt omkring. Vi kører langt inde i Sibirien nu, og det er ikke rigtig til at fatte. Det er slet ikke så øde og forladt, som jeg havde forestillet mig. De russiske stepper mod syd er langt mere øde.

Søndag d. 2. september, Krasnojarsk

Kl. 6.30 står vi op og pakker vore ting igen. Vi vil være i Krasnojarsk kl. 8.30, og vi forlader toget efter de første 2500 km. Det er også en stor station med gangbro op over skinnerne, men folk kravler bare ned på skinnerne og op igen på den anden side, så det gør vi også. Det var et festligt syn. En bus venter og vi bliver kørt til det hotel, vi skal bo på det næste to dage. Registrering og udlevering af nøgler foregår på russisk dvs., at det er omstændeligt og tager lang tid. Værelserne er fine og morgenmaden rigtig god. Der er tid til et bad før, at vi skal på tur i byen kl. 13.

Først en rundtur i byen Krasnojarsk der er på knap en mil indbyggere. Som mange andre russiske byer var det en lukket by indtil 1995 på grund af militær fabrikation. Byen fik sin opblomstring, da man under anden verdenskrig flyttede hele fabriksanlæg mod øst, langt væk fra de tyske bombeflyveres rækkevidde. Efter krigen blev fabrikkerne liggende og byen er siden vokset støt og rolig. Det er især aluminium man fremstiller her, idet der også er bygget et stort vandkraftværk i nærheden. Verdens to største aluminiumsfabrikker ligger her i byen. Der er også rigtig mange andre fabrikker, og der er problemer med smog, når det ikke blæser, som det ikke gør i dag. Statuer og pladser og brede gader opkaldt efter Lenin er der også her. Også kulturhuse og uddannelsesinstitutioner er der masser af, men Lenin museet er nedlagt og bruges til andet formål. Gader og pladser beholder deres navne og statuerne får lov at stå, for som guiden rigtig sagde, det er en del af Ruslands historie. Byen ligner de andre russiske byer, men den ligger meget flottere i landskabet med lave bjerge og mange flotte udsigts punkter, som vi besøgte. Vi er alle forundret over, at der ikke er anderledes her i Sibirien end i resten af Rusland. Vi havde forventet mere triste og fattige byer her i Sibirien og et koldere klima. Vi gik en lang aften tur ved floden i det dejlige vejr efter, at vi

Arthur handler på perronen under togturen

Vi er ankommet til Krasnojarsk

Hotellet i Krasnojarsk

havde spist dejlig mad på hotellet, og der er ingen forskel fra livet i København og livet her. Man færdes rundt frit og sikkert i gaderne. Der er musik og unge danser hist og her. Der grilles ved floden og unge sidder og hygger sig med en øl i græsset. Trafikken er intens også her i aften. Vejret har været fantastisk i dag med sol hele dagen og 28 grader, da vi gik ned til floden kl. 20.

Mandag d. 3. september, Krasnojarsk

Vi sov godt på hotellet og morgenmaden var også fin i dag. Kl. 10 kom bussen, og i dag skulle vi på vandring i skoven eller Taigaen, som de kalder den her i Sibirien. Store områder er udlagt som naturparker og der er god plads her i Sibirien. Floden byen Krasnojarsk ligger ved er 4000 tusind kilometer lang og er 30 km bred ved udløbet i Ishavet mod nord. Den har ikke mindre end 22.000 bifloder, her i blandt den der fører vandet bort fra Bajkalsøen. 85% af regionen her er dækket af skov og i store

Undommen morer sig på hotelpladsen om aftenen

På vandretur i Taigaen ved Krasnojarsk

På vandretur i Taigaen ved Krasnojarsk

områder bor der ingen mennesker. I Taigaen er der mange bjørne og ulve, men også den sibiriske tiger findes her. Der er et væld af forskellige dyr der ud over, men når man går i skoven, ser man næsten ingen heller ikke fugle. Området her er af vulkansk oprindelse med lave bjerge. Turen vi skulle ud på var på 10 km. i kuperet terræn, og der var nogle, der opgav på forhånd. Det var en streng tur, selvom vi gik langsomt, og jeg tror, at de halve af dem der gennemførte var blevet ved bussen, hvis man havde vidst, hvor streng turen var. Vi vandrede i fire timer gennem skoven og rundt til forskellige klipper som naturen havde formet i tidens løb. Flottest var formationen med De Fem Søjler og Løvens Hule. På stierne og ved klipperne kunne vi se, at det er rigtig meget brugt af befolkningen at gå

tur i natur reservatet. Turister er der næsten ingen af. Sommeren er kort her, kun tre måneder og 35 grader varm. Vinteren er kold, ned til -40 grader, men mellem -10 og -20 grader er almindelig, og så er der 1,5 meter sne fra november til april. Godt trætte og glade ved at turen var overstået, kom vi tilbage til hotellet og fik et dejligt bad. Selvom turen var anstrengende, var det en flot tur og en oplevelse at gå mellem høje fyr og birke træer. Fyrretræerne er mellem 500 og 700 år gamle, men vokser kun ganske langsomt, så det er ikke kæmper af

På vandretur i Taigaen ved Krasnojarsk

den grund. Om aftenen var der igen fællesspisning på hotellet med dejlig mad. På togturen begyndte Asta og jeg at lave en sang med et vers om hvert par på melodien "Vi er alle i samme båd". Vi lavede sangen færdig på hotellet, og Asta skrev den ren i hånden. Vi fik lavet kopier på hotellet og sang den efter maden. Det morede man sig en del over og alle tog det med godt humør. Så gik vi en tur ned til floden og undrede os over det liv der var på pladsen foran hotellet med springvandene, det var jo mandag aften, men ungdommen hyggede sig og dansede til musikken.

Dejligt vejr hele dagen og over 30 grader.

Guiden fortalte, at vi var de første rigtige danske turister i byen nogensinde. Det var da helt sjovt at vide.

Tirsdag d. 4. september, Krasnojarsk - Irkutsk

I dag skal vi så videre med toget. Morgenmad kl. otte og så pakke kufferterne igen. Kl. 10.30 kører vi til stationen og 11.30 kører toget mod Irkutsk ved Bajkalsøen. Det bliver den østligste by vi besøger, og vi forventer at være fremme onsdag morgen. Landskabet fortsætter med landsbyer og birkeskove som før.

Onsdag d. 5. september, Irkutsk

Planmæssig ankomst til Irkutsk kl. 06.20.

Toget var af samme type ikke helt så langt og meget mere slidt. Vinduerne i vore kupeer ville ikke op, så der blev hurtigt meget varmt. Vi har to togstewardesser i hver vogn til at klare den slags ting, men da vinduerne virkelig sad hel fast, fik de fat i togmeknikeren. Først skruede han på alle skruer, men det hjalp ikke, så hentede han et stort brækjern og så måtte vinduet ned, ganske vist kun 10 cm og det skulle vise sig at være heldigt, for nu sad det fast der og ville under ingen omstændigheder op igen. Det var dejligt om dagen, men om natten blev det virkelig koldt. Nå, vi vendte os på hynderne, så vi havde tæerne

ved vinduet og tog begge tæpper på, så gik det fint. Spisevognen lignede resten af toget. Det havde været meget fint engang, men var klar til udrangering efter vore begreber, men vi er jo taget hjemmefra for at se, hvordan man lever i Rusland og her i Sibirien. Man skal også tænke på at togene her ikke kører mellem Århus og København med de store problemer det kan give i Danmark. Her kører de tusindvis af kilometer på slidte skinner, og det ryster og bumler ikke så lidt. Jernbanenettet er kolossal og trafikken på skinnerne tæt. Vi møder et modgående tog ca. hver femte minut, og de fleste er lange, meget lange godstog, så det slider på skinnerne. Skinnerne er i øvrigt kraftigere end hjemme, de er højere. Nå, det var spisevognen vi kom fra. Maden var også denne gang god. Først tomatsalat og derefter en stor svinekotelet med fyld af champignon, med en flaske rødvin til. Rødvinen var lidt sød og ikke så meget ved den, men ellers smagte det godt. Pris 100,- kr. for hver.

Om natten oplevede vi et tordenvejr med regn og rigtig mange kraftige lyn. Toget gik i stå under dette tordenvejr og vi holdt nok et kvarter, men de modgående godstog blev ved med at køre. Jeg ved ikke om tordenvejret var skyld i stoppet, eller vi ventede på at blive overhalet af et hurtiggående tog. Vores kører meget langsomt gennem alle byerne, også de små, men det mærkes som farten en gang imellem er meget høj. Konstant er den i hvert fald ikke. Godstogene kører med alt muligt, Vi så både tankvogne, kulvogne og vogne med store olierør og andet bygge materiale, også vogne med flotte træstammer der var næsten lige tykke i begge ender. De træer har været meget høje og er fuldstændig lige og meget gamle, det er det man kalder kernetræ næsten hele vejen igennem.

Om morgenen stod vi op en time før ankomst, så vi lige kan nå et toiletbesøg. Pigerne lukker toilettet i god tid før ankomst og gør dem rene, og så er der ikke noget at gøre. Alle var klar og kom af det rigtige sted, og så gik vi til bussen og blev kørt til hotellet og fik straks morgenmad.

Det var så slut på turen med Den Transsibiriske Jernbane, og det blev en oplevelse vi ikke glemmer foreløbig, mest på grund af, at det var ganske anderledes end vi havde forestillet os. Naturen var også

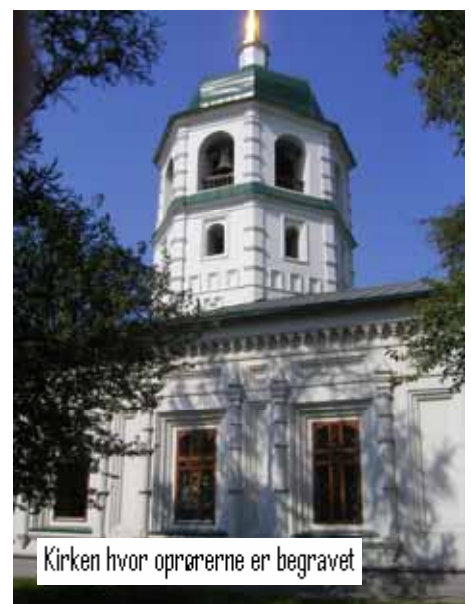
anderledes og ikke nær så barsk og dystert. Byerne var flotte og ikke kedelige industribyer. Befolkningen lignede vestlig standard på gaden, undtagen de gamle. Biler var der mange af og halvdelen var af udenlandsk fabrikat. Husene var alt fra gamle faldefærdige til nye moderne, men alle lejligheder er små. Og så selve toget, det var ingen luksus, men vi oplevede atmosfæren, og vi klarede det fint takket være et stop på to dage i Krasnojask undervejs. Alle er glade for at vi skal flyve tilbage til bilerne igen.

Det var stadig tidlig på dagen og vore værelser var ikke klar før ved ni tiden. Dejlig morgenmad og dejlige værelser, jeg tror alle tog sig et bad oven på togturen,

og de fleste tog sig nok også en lille lur inden at vi skal på rundtur i byen med bussen kl. 14.

Vores guide i de tre dage vi er i Irkutsk og ved Bajkalsøen hedder Olga. Hun er en ung flot pige, og den dygtigste af vore guide til nu, og det siger ikke så lidt. Alle fortæller med stor begejstring om sit land og den egn vi besøger. Olga fortæller uden manuskript og i korte sætninger, så det bliver levende og let for Eva at oversætte. Eva gør det godt, og det betyder, at alle får hele historien med. Irkutsk er også en industriby og har 600.000 indbyggere. Den ligger ved floden Angara, der er det eneste udløb fra Bajkalsøen. Det er en biflod til Leniset der så løber ud i ishavet mod nord. Byen er også en uddannelsesby med mange unge. Gennemsnitsalderen i Irkutsk er bare 32 år. Vi har nok den opfattelse, at russerne bliver meget gamle, det er der også nogle der gør, men det er undtagelsen. Jeg tror, at gens. levealderen er lav i Rusland. Byen er flot som de andre byer vi har besøgt, og det er ikke fordi vi kun kommer i de fine bydele. Vi kører virkelig rundt og nyt og gammelt ligger mellem hinanden. Irkutsk er byen mange russiske kritikere blev forvist til både i Zarens tid, og senere under det kommunistiske styre. Alle rettigheder blev frataget dem og de måtte arbejde til livets opretholdelse. De var ikke i fangenskab, men boede som andre af byens indbyggere. De kunne dog ikke rejse fra byen. Nogle var forfattere eller videnskabsmænd og en af dem brugte sit liv til at udforske Bajkalsøen. Han vandrede hele vejen rundt om den 636 km lange ferskvandssø og lavede optegnelser undervejs. Det tog ham fire år at nå hele vejen rundt, og han fik stor anerkendelse for sit arbejde. Landområdet der administreres fra Irkutsk er kæmpe stort, og der lever 3 mil mennesker i området. De har god plads idet der kun bor 3 mennesker pr. km². Regner man gens uden selve byen bor der et menneske pr. 10 km². Der findes lige så meget skov som hele Finland og udvindes lige så meget gas som i hele Canada. Altså kun i den del af Sibirien der hører under Irkutsk. Der er bygget tre vandkraftværker ved floderne, og det ene ved Irkutsk hævede man vandet i floden med 30 meter og i selve Bajkalsøen med en meter. Strømmen i floden er ca. 10 km. i timen, og det syner meget. Irkutsk har meget billig strøm idet prisen pr. Kwt. Kun er 0,75 øre alt incl. Der er både aluminiums fabrikker og produktion af militær fly i stor stil, derfor var Irkutsk også en lukket by indtil for ca. ti år siden.

Vi besøgte monomenter og kirker som vi plejer, og denne gang var historien måske mere interessant, idet det drejede sig om en opstand nogle adelige højtstående militærfolk lavede mod Zarens styre for knap 200 år siden. De var blevet uddannet i Frankrig og havde lært demokrati at kende der. Da de så kom tilbage til Rusland, kunne de se at Zarens styre var et åg for befolkningen og de lavede opstand, men de blev hurtig nedkæmpet og fem hovedmænd blev henrettet. Resten blev forvist til evig forbandelse i Sibirien i byen Irkutsk. Vi fik fortalt hvordan deres koner fik valget mellem at følge deres mænd, men så

miste alle deres rettigheder eller forlade deres mænd. Mange valgte at rejse med, men deres børn fik de ikke med, så det var mest de helt unge hustruer der fulgte med. Mange skabte sig en ny tilværelse i Irkutsk og den evige forbandelse kunne ophæves. Det var også tilfældet hele vejen op gennem det sidste århundrede, at de forviste kunne skabe sig en ny tilværelse i Sibirien, såfremt de ikke mere generede staten og kommunist lederne, men sjovt har det ikke været, og mange af de forviste gik hurtigt til af arbejde og sult. Jeg synes vi fik en nøgtern fortælling af historien.

Om aftenen gik vi i samlet flok ud i byen og fik en udmærket middag med bl.a. fisk fra Bajkalsøen. På hjemvejen fulgte vi floden og havde en dejlig tur i det skønne vejr og så byens ungdom nyde det fine vejr med en øl i parken eller vise deres biler frem for hinanden, som det også sker derhjemme i Danmark.

Torsdag d. 6. september, Irkutsk-Bajkal

Efter morgenmad på hotellet kørte vi med bussen mod Bajkal søen. Undervejs fortalte vores Olga om Tajgaen og dens træer og dyreliv. Vi holdt pause midtvejs ved et frilands museum og så de gamle træhuse, der var flyttet der til fra omegnen. Det var interessant, og vi havde god tid til at høre Olga fortælle, og til siden at gå rundt på egen hånd. Lidt boder med ting og sager var der også, og der blev da også handlet lidt.

Vejen fra Irkutsk til Bajkal søen er 70 km lang og går gennem Tajgaen på bjergskråninger. Tidligere tog det 4 dage at rejse fra Irkutsk til Bajkal, men så skete der det, at Eisenhower skulle besøge Krutshovf i Moskva. Eisenhower ville gerne besøge verdens største og reneste sø, og så byggede man en direkte vej fra Irkutsk til Bajkal. Eisenhower kom imidlertid aldrig til at køre på vejen, for kort tid inden besøget blev det amerikanske spionfly U2 skudt ned og piloten taget til fange. Resultatet var en diplomatisk krise og besøget blev aflyst, men vejen var bygget, og det er var man glade for i området.

Ved 13 tiden kom vi til hotellet, og vi gik straks i restauranten og fik serveret en fire retters middag med fisk fra søen. Vi fik værelse med udsigt og altan ud til søen. Vi nyder udsigten her i aften mens dagbogen skrives, og solen går ned. Det er flot.

Dagen var dog ikke slut med middagen og kl. 15 kørte vi til skisportsstedet i nærheden og tog skiliften op til et udsigtspunkt 700 meter over søen. Det var en dejlig rolig måde at komme der op på og udsigten var fin, dog hæmmet lidt af varmedis. Det er vanskelig at forestille sig, at her er jorden aldrig hel optøet. Den er frossen ca. 400 meter ned og ved søens nordende er der frost 1,5 km ned i jorden. Sommeren er kort og varm, op til 38 grader og vinteren er lang og kold, ned til 40 grader.

Vores guide havde i sin barndom oplevet 53 graders frost, og da var hun den eneste der kom i skole den dag.

Forår og efterår har man næsten ikke, og det regner sjældent ret meget, men det sner, og om vinteren er der ca. 5 meter is på søen. Da det blev muligt at bygge isbrydere, fik man en dampdreven isbryder der kunne klare 50 cm, men det var jo slet ikke nok, og nu er skibet museum.

Efter turen med skiliften holdt vi pause ved havnen og gik lidt rundt på et marked. Nogen af os tog skoene af og fik ud i vandet, men det var temmelig koldt, så jeg kommer vist ikke ud at bade i Bajkalsøen, det var ellers meningen, men nu må vi se i morgen.

Igen et fantastisk dejligt vejr i dag.

Fredag d. 7. september, Bajkalsøen

Det var så i dag vi skulle ud at sejle på Bajkalsøen, den største ferskvandssø i verden. Båden var imidlertid ikke sejlklar kl. 10 som aftalt, og vi gik en tur gennem byen ved havnen. Det var en ganske lille by med næsten kun træhuse. De fleste var gamle, men der var også en del nye og enkelte af mursten. Vi besøgte en kirke der var ca. 100 år gammel. En rig købmand i byen blev reddet fra en skibulykke på søen og han mente, at hans bøn til gud havde været årsagen til hans redning, og han byggede kirken som tak. Først lå kirken tæt ved søbredden, men da kraftværkerne blev bygget omkring 1935 og vandstanden i søen steg med en meter, måtte kirken flyttes til sin nuværende plads midt i byen. Da vi kom, var der gjort klar til barnedåb og det var jo spændende, men det var jo en ortodoks kirke med mange ritualer, og i dem indgik der ikke turister, så vi måtte pænt forlade kirken efter ti minutter, hvilket vi syntes var rimeligt. Så vandrede vi videre gennem byen og efter en halv time var båden klar. Det regnede lidt om morgenen, men det var holdt nu og vejret var pænt, dog lidt

Vandet var koldt i Bajkalsøen

Vandretur i byen ved Bajkalsøen

Kirken der blev flyttet da vandet steg

koldt. Vi fik en fin sejltur på to timer og fik picnic ombord. Den bestod af noget salat med brød til, så fik vi en pind med fire store stykker grillet kød på og grøn agurkesalat og brød til og til slut et stort stykke kagetærte med skovens bær og kaffe. Det smagte godt det hele og var meget mere, end vi havde regnet med, så det blev kun lidt let til aften den dag. Efter sejlturen besøgte vi Bajkal museum, hvor alle dyr i skoven og fisk fra søen var udstillet i udstoppet stand. Olga fortalte igen levende om dyr og fisk og om søen i det hele taget. Bajkalsøen er kæmpe stor, 636 km lang og mellem 30 og 80 km bred, den er 1,6 km dyb på det dybeste sted. Der er kun et afløb fra søen gennem Angara floden, men der er et utal af floder der løber ud i søen. Vandet er så rent at det kan drikkes uden rensning, og man kan se 40 meter ned i søen. Der er dyreliv helt nede på bunden også på de dybeste steder, altså ikke iltvind her. For at illustrere søens størrelse fortalte Olga, at hvis man kunne stoppe al tilløb til søen ville det tage 400 år før den var tømt, hvis afløb gennem Angara floden fortsatte uændret. Når den så var tom, ville det tage et år at fylde den igen, hvis vandet fra samtlige floder i verden blev ledt ud i søen. Den rummer 80% af alt drikkevand i verden, tror jeg nok det var.

Sidst på dagen kørte vi tilbage til Irkutsk og boede på samme hotel som i forgårs. Der var et stærk forøget vagtpersonale, da vi kom, og de havde også hunde med. Der var også kommet nogle kinesere eller japanere. Det er jo ikke til at se forskel, men der skulle åbenbart passes godt på dem. Der sad to vagter på alle gangene på hotel, og et der var vagter inde og ude på parkeringspladsen og mellem træerne hele natten.

Der var også bryllup på hotellet, og vi så, da bruden ankommer i limousine som dem der hjemme. Stor og flot kjole og mange gæster. Inden de gik ind på hotellet, fik de et glas champagne, og når det er drukket, smider de glasset over skulderen og ned i jorden, så det knuses.

Julia havde bestilt aftensmad til os samme sted som i forgårs, og denne gang sad vi i en gammel kælder, det var hyggeligt. Det var jo fredag aften, og vi kunne kun få plads, hvis vi kom 18.30. Det viste sig, at der kom tre andre selskaber i samme lokale som os. Derudover var der hvis to mere i andre lokaler og så et bryllup ovenpå.

Picnic på Bajkalsøen

Sejltur på Bajkalsøen

En hyggelig middag tilbage i Krasnojask

Senere sad vi på vort hotel og fik en kop varm chokolade med flødeskum som Åse og Bent ville give, og da så vi mange af gæsterne og bruden komme forbi. Toilettet var lidt længere henne. Det var spændende at se gæsterne og deres påklædning, damerne var bare flotte og mændene mere almindelige. Vi traf i øvrigt en gruppe danskere i vores alder. De boede på samme hotel som os. De var fra Sjælland og var fløjet til Moskva. Derfra var de med Den Transsibiriske Jernbane til Beijing, men med ophold undervejs som nu i Irkutsk og Bajkalsøen. Det er en lang tur med toget, og vi misundte dem ikke.

Lørdag d. 8. september, Irkutsk – Ekaterinburg

Morgenmad fra kl. 7 som sædvanlig med det store tag selv bord. Der var dækket op til 12 kinesere ved et særligt morgenbord, og vi ville gerne have set hvem det var, men skønt vi spiste morgenmad i en og en halv time, kom de ikke, mens vi var der.

Jeg tror vi er ved at være lidt trætte af al den hotelmad og glæder os til at komme hjem i vore campere. Vi skal flyve kl. 12 og flyve i fire timer. Vi lander i Ekaterinburg allerede kl. 13 på grund af tidsforskellen. Flyveturen gik fint med hurtig betjening i lufthavnen, det var dejligt. En bus var klar til at køre os til vore autocampere og alle var glade, da vi så, at de stod, som vi havde forladt dem. Ingen skader og ingen mangler, der var jo også døgnvagt på pladsen. Efter en lille tur holdt vi på pladsen, hvor vi tidligere havde overnattet og alle gik i gang med at fylde vand på tankene og sætte strøm til og få køleskab og vandvarmer tændt. Det er

rigtig hyggeligt at være tilbage i vognen igen, men det har været en stor oplevelse at besøge Sibirien. Snart var alt igen i skønneste orden og aftensmaden på bordet. Det er hvis første aften vi spiser alene i vores vogn. Vi kan se at der også er andre der gør det samme, vi har vist savner hyggen i vores egen vogn. Selvom vi har haft det sjovt med de andre på hotellerne, så er man nu lidt hjemløs.

Vejret er noget koldere nu og overskyet, men næsten ingen regn.

Det blev til 10 km. i dag.

Søndag d. 9. september, Ekaterinburg - Tscheljabinsk

Det var lidt dagen derpå efter, at vi var kommet i bilerne igen. Køreturen var kun på 250 km og tilbage ad den vej, vi var kommet, så vi vidste lidt om vejens tilstand. Vi startede derfor først kl. 11 og undervejs holde vi hvil i en lille landsby ved en sø, som vi kunne se fra vejen.

Landsbyen havde tilhørt et kollektiv der var nedlagt og jorden lå udyrket hen. Bygningerne var faldet sammen og landsbyens unge og yngre beboere var flyttet til byen. Derfor så det noget forfalden ud, men restaurering var i gang. Mange huse var nu solgt til sommerbolig for byboere mest nogle, der på en eller anden måde havde tilknytning til stedet. Vi har jo Julia med, så vi kom fint i kontakt med nogle folk der var ved at tage kartofler op. En

af os ville købe nogle og fik da også en plasticpose fyldt, men så ville hun også forære os nogle æbler og

svampe. Til gengæld fik hun lov til at se ind i en af vore biler, og så fik hun en pose kaffe af Arthur. Hun var meget overrasket over bilens indretning, det havde hun aldrig set. Husene og den måde de arbejder på ser fattigt ud, men det gjorde den nye Nissan firhjulstrækker i garagen ikke, så kontrasterne er store.

Det er altid spændende at møde befolkningen i deres rigtige miljø, så at gåturen gennem landsbyen var dagens højdepunkt. De havde i øvrigt en lille, meget lille døgnbutik, de fik frisk brød tre gange om ugen, men vi fik ikke købt noget i butikken, fordi den var lukket på grund af arbejde i køkkenhaven, det stod på en seddel på døren. Det var meget sjovt.

Vejret var først lidt overskyet, men det klarede op sidst på formiddagen og blev rigtig dejligt og varmt om eftermiddagen og aftenen.

Det blev til 261 km. i dag.

Mandag d. 10. september, Tscheljabinsk - Ufa

Afgang kl. 7.00. Men før vi startede fejrede vi Birgits fødselsdag med en lille sang og et lille glas og lidt viften med Dannebrog.

Vi havde en lang tur på 425 km foran os, men vi kendte vejen fra udturen og nogen mente, at der var tid til et besøg i en alm. by. Vi havde jo set mange store byer og mange landsbyer, men ikke noget der i mellem. Det havde nogen fra gruppen så aftalt med Arthur, men han havde ikke fortalt noget om dette til resten af gruppen. Stor var vores forundring, da det pludselig blev meddelt i radioen, at nu drejede vi fra og skulle besøge en by 16 km væk fra hovedvejen. Hovedvejene er ikke for gode og andre veje er

tilsvarende ringere, så jeg spurgte, om det nu også var en god ide, men vi fik så at vide, at det var bestemt dagen før. Det fandt Asta og jeg ikke rimeligt, men sagde så alligevel ok, vi ville da også godt se en sådan by, men vi ville gerne have, at besøget var lagt sidst på turen, hvis der var tid. Byen lå heldigvis kun tre km væk og så ud, som de store byer fra bilen af. Der var masser af faldefærdige træhuse, der var gamle fabriksbygninger, og der var kedelige boligblokke fra kommunisttiden, og så var der også lidt nybyggeri i gang. Kl. 9.30 holdt vi på en plads midt i byen. Der var en markedsplads med grønsager og tøj, og der var en butiksgade lidt derfra.

Det blev bestemt, at vi skulle mødes ved bilerne en time senere og så tage stilling til, om vi ville se mere af byen. Men her gik det helt galt. Alle gik på markedet og købte ind og så tilbage til bilerne med varerne, for derefter at gå videre i byen. Hanne og Leif sagde til os, om vi ville give Arthur besked, om at de var gået ned i butikkerne. Også andre fra gruppen gik videre i butikker, og da der var gået en time, var vi kun to par ved bilerne. Heller ikke Arthur som jo er vores rejseleder, dukkede op, og der stod vi og ventede i en halv time. Var Arthur så bare kommet, kunne vi have udsat tidspunktet, men det gjorde han ikke. Hvis vi også bare var gået, var der jo ingen der vidste noget om nogen, så det gjorde vi ikke, men det var ingen venlig velkomst der ventede, da de igen dukkede op. En halv time over den aftalte tid var alle igen samlet, undtagen Arthur. Han dukkede først op lidt senere og kunne tilsyneladende ikke se noget problem i det, vi

havde jo tid nok mente han. Man fik set en del butikker, men ikke nogen rundtur i byen, og det var jo egentlig det, vi kom for. Stemningen var ikke god og vel ude på hovedvejen var der gået to og en halv time til indkøb og ikke til bytur. Klokken var nu 11.30, og vi havde kun kørt 80 af de 425 km, vi skulle den dag, og gruppe 2 ventede jo på os, så vi kunne køre ind gennem byen sammen med en ledsagerbil. Selvfølgelig var vi blevet så meget forsinket, at gruppe 2 ikke ville vente, men selv fandt frem til holdepladsen og det ville Arthur så også gøre med Julias hjælp, men en frakørsel til højre blev passeret og så var vi rigtig på den, for trafikken var tæt. Arthur begyndte på en u-vending midt på en femsporet vej fuld af biler og han blev låst fast holdende på tværs midt på vejen. Det gav omgående trafikprop, men han kom da rundt. Vi andre holdt bare ind til siden og ville ikke prøve noget tilsvarende, men bad ham komme tilbage. Det gjorde han efter lidt tid og så fortsatte vi hen ad vejen, men så ville han til venstre op ad en lille vej. Det var næsten helt umuligt i den trafik, men det lykkedes da, og vi fik vendt. Derefter fandt Arthur let holdepladsen, vi skulle være på, men da var klokken også blevet 19.30. Jeg sagde til Arthur, at hans kørsel havde været vanvittig, og at det skulle han ikke prøve på igen. Det har nemlig været galt før med hasarderede u-vendinger, men dog ikke så slemt som i dag.

Det var en dårlig dag for den gode ånd der ellers er i gruppen.

En overraskelse ventede os, da vi fik snakket med de andre fra gruppe 2. Der ville komme to fra byens lokal TV og lave interview og lave optagelsen med os. Det er ikke hver dag, at der kommer danskere kørende i autocampere. De kom ved 20 tiden, og det var da en sjov oplevelse. Optagelsen ville de spille over på en DVD og komme med den senere på aftenen. En time efter kom de tilbage, og det bliver sjovt at se det, når vi kommer hjem.

Igen sad vi ude helt til kl. 22 i dejligt lunt vejr.

Det blev til 443 km. i dag.

Tirsdag d. 11. september, Ufa - Kasan

Vejret var ikke så godt i dag som vi er blevet vant til. Det regnede lidt undervejs, og det er koldt ca. 15 grader. Alle spiste i bilerne i aften. Ellers har vi altid spist sammen udenfor mellem bilerne og siddet og snakket til kl. 22, så det var noget helt nyt.

Ellers har vi kørt det længste stræk på turen i dag, 550 km fra Ufa til Kasan. Hele vejen med hovedvejen M7, der går til Moskva.

Landskabet ligner sig selv med lange lave bakker og udsigter så langt øjet rakte. Jorden er mere dyrket her, og de er i gang med høsten. De kører med gamle mejetærskere, der samler halmen løst i stakke rundt på marken. Så samler de stakkene med en frontlæsser til store stakke på marken eller kører det hjem til husene og stakker det op der. Jeg så dog også en nyere Case mejetærsker, som vi kender der hjemme. Man pløjer også, men det er de ikke gode til. Stubben er ikke dækket, så harver de og sår vinterhvede med en kæmpe såmaskine. Traktorerne er mest gamle bæltetraktorer eller de store firhjulstrukne Belarus. Vi så dog også de almindelige Belarus traktorer, men det må være håbløst at begynde at pløje en mark på måske 500 ha. med sådan en.

Hveden så elendig ud, jeg var ude i en kornmark og vurderer, at den gav 10% af normal dansk udbytte mest på grund af mangel på gødning. Jorden ser rigtig god ud, og markerne er meget store. De fleste bygninger, ved de gamle kollektivbrug er faldet sammen, men vi så også enkelte med husdyr i gode bygninger og der så kornet meget bedre ud på grund af husdyr gødning.

Vejene i dag er ligesom alle andre veje i Rusland. De skifter fra det mest forfærdelige rysteri, til de fineste nye veje med fire spor og midterrabat, uden at det dog er motorveje. Russerne kører hurtigt, og tager de chancer der byder sig for at overhale. Der er politi mange steder langs vejene, og de stopper mest

lastbiler og så os. Otte af os blev stoppet i dag, og når en bliver stoppet holder alle i gruppen, så det er lidt irriterende, men ingen har betalt bøde endnu.

Vi holder nu på en parkeringsplads ved et cafeteria og en tankstation uden for Kazan, og her bliver vi i to nætter.

Det blev til 564 km. i dag.

Onsdag d. 12. september, Kazan

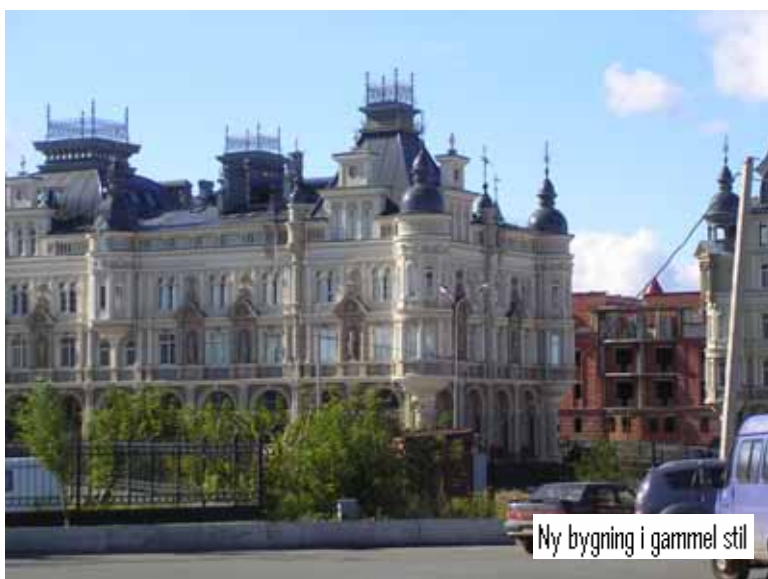
Godt vejr igen her til morgen, men ikke så varmt mere.

Byrundtur i Kazan kl. 10. Der var 35 km ind til byen, men bussen var lige så super, som de andre gange. Guiden fik vi først med, da vi kom til byen og fik derfor ikke så lang en forklaring om byens fortid.

Kazan er en meget gammel by grundlagt i 1005 som værn mod fjender fra øst. Den blev anlagt som en fæstning, og dette fæstningsanlæg kaldet Kremmel er udbygget og bevaret op gennem tiden.

Inden for muren er der 12 ha. og her ligger hele administrationen, militærskoler, katadraler og en ny moskee. Vi var inde at se moskeen der hedder Kul Sjarif-Moskeen, og den var imponerende flot som alle andre kirker i Rusland. Der bruges så mange penge på religion, at det er grimt at se, og vi tænker på, hvordan den fattige del af befolkningen udnyttes af kirkens ledere. Ca. halvdelen er muslimer og halvdelen ortodokse, men kun 10% er dybt religiøse. I Kremmel ligger også præsidentpalæet i Tatastan. Det var en fin oplevelse at gå rundt i det gamle fæstningsanlæg og se, at det bevares og bruges til nyttige formål i dag, spændende var det også at høre historien bag det, vi så. Tatastan var faktisk selvstændigt i

nogle år fra 1990 da Sovjetunionen gik i opløsning. I dag er det en del af Rusland igen. Tatastan er lige så stort som Danmark og Holland tilsammen og har 3,6 mill. indbyggere, heraf bor 1,2 mill i Kazan. Kazan er en flot og rig by efter russiske forhold. Der er bygget meget nyt i de sidste fem år især. Især nyt boligbyggeri i gammel stil var imponerende. Hele kvarterer med gamle træhuse var blevet ryddet og grundene solgt til private, der så havde bygget det op igen. Folkene der boede i de gamle træhuse ejede ikke jorden og fik ikke noget for de værdiløse huse, men blev forflyttet til tomme gamle træhuse i byens udkant dog med den fordel, at de ikke

skulle betale husleje af nogen art. Byen ligger hvor Kazanfloden og Volga løber sammen og ved flodbredden var der bygget et kæmpe moderne hus og anlagt en flot plads som russerne er eksperter i. Lenin gik i sin tid på universitetet i Kazan og blev jurist her. Da byen blev 1000 år i 2005 skulle det nye hus indvies til ære for Lenin og være et Lenin museum, men så var det, at tiderne pludselig var forandret og Lenin ikke mere så populær, og derfor blev huset nu til et kulturcenter med mange aktiviteter. Ja, sådan kan det jo gå.

Klokken 13.30 var byturen slut, men en del blev i byen på egen hånd. Vi tog med bussen hjem, for det var faktisk koldt i dag, selvom solen skinnede.

Til aften kom de andre hjem fra byturen med en slags pirat taxi. De havde kørt som vilde og det en rystet flok der var lykkelige for at de nåede hjem til bilerne med helbredet i behold. De havde vist ellers haft en fin tur i byen.

Torsdag d. 13. september, Kasan – Nizhnij Novgorod

Det var igen koldt, men tørt her til morgen. Senere kom solen, og vi nåede 24 grader.

Afgang kl. 7 mod Novgorod og vi har en tur på 400 km foran os. Vi holder på den rigtige side af Kasan,

så det er bare ud fra pladsen på hovedvej M7 mod Moskva og så følge den hele dagen. Også i dag var der mange gamle koner der prøver at sælge æbler og alt andet fra haven, og vi købte en spandfuld løg. Konen havde hjemmestrikkede kludesko på. De var foret med lammeskind og så varme ud. Hun havde ingen tænder tilbage og var lille og smilende og ville gerne snakke, men vi fattede selvfølgelig intet før, at Julia kom. Konen kunne ikke forstå, at vi ikke talte russisk og jeg tror ikke, at hun vidste, at der var noget der hed Danmark eller Dania som russerne siger. Vi ville gerne vide hvor gammel hun var, og Julie spurgte.

Asta køber løg af gammel kone ved vejen

Hun var 85 år. Det var sjovt at møde hende, og vi fik alle nogle gode billeder, og Asta fik et knus og et kys på kinden.

Senere holdt vi middagspause lidt væk fra vejen, og der kom et par drenge forbi på vej hjem fra skole. De

kiggede meget interesseret på bilerne, og jeg gav dem et par stykker vingummi. Til gengæld fik jeg et billede af et par rigtige russiske skoledrenge fra en lille landsby. Senere holdt vi kaffepause, og Marie og Preben fik øje på nogle skibe lidt derfra, så vi fortsatte om ad sidevejen og kom til det sted, hvor Oka floden løber sammen med Volga. Skibene var store og oplagt i Oka til senere brug. Ude på Volga kom der to krydstogtskibe forbi i den halve time vi var der. Det var et flot sted og dejlig sol, så vi sad rigtig og nød det.

To skoledrenge

Vejene i dag var af samme standard, men der var meget vejarbejde og en del ventetid som følge deraf. Der er kolossal trafik af lastvogne hele tiden, og enten

slæber de op af bakkerne, eller også kører de alt hvad de kan med tom vogn og overhaler alt, hvad der er i nærheden. Det skal man lige vænne sig til. Vi kører mest 70 km/time når vejene er alm. ujævne. Er de gode lidt mere. og er de skrækkelige nok kun 50 km/time. En forulykket lastvogn skulle også bjærges og

slæbes og væk, det gjorde det ikke bedre, men frem til kom vi da, og til den tid der var aftalt med gruppe 2 og vores ledsager bil. Vi skulle hele vejen ind gennem Novgorod, ganske vist skulle vi med de store ringveje hele tiden, men det er bestemt også slemt nok, hvis man ikke er 100% sikker på, hvor man skal hen. Trafikken er intens og russerne kører tæt, men med en stedkendt bil foran går det, og vi kom alle godt igennem.

Vi holder nu på et skisportssted på toppen af bakken med udsigt ned til Oka floden og byen på den anden side af floden. Det er rigtig flot, ikke mindst da lysne blev tændt i byen om aftenen. Det bliver tidlig mørkt, og det bliver hurtigt koldt, når solen er væk, så vi spiser i bilerne nu og hygger os her om aftenen. En lille gruppe spiste hvis i cafeteriet. Asta laver mad tidlig, og vi synes nu også det er hyggeligst i bilen. Det blev til 406 km. i dag.

Fredag d. 14. september, Novgorod

Det har regnet meget i nat, og det er kun 10 grader her til morgen. Vi holder på en græsmark og det bliver spændende i morgen, om vi kører fast, når vi skal videre mod Moskva.

Bustur i Novgorod i dag kl. 10. Det blev en våd og kold omgang. Vi har været meget heldige med vejret til nu, og så er første dag med regn og kulde en lidt kedelig oplevelse. Nå, bussen var fin og guiden god, og hun fortalte om Novgorods historie, og det smitter når fortælleren er stolt af, det hun beretter om, så det blev en god dag alligevel. Novgorod er en af Ruslands fire største byer med 1,3 mil. indbyggere og 3,6 mil. i deres region. Byen er anlagt som en fæstning i 1221 og siden har den udviklet sig til en storby. Inden for de sidste fem år er velstanden steget meget, og trafikken er på det nærmeste brudt sammen fordi alm. folk nu har fået råd til bil. Der er indkøbt mange nye busser for at løse problemet, men det er ikke nok. Nu er man begyndt at bygge en Metrobane. Indfaldsvejene er ellers fire eller fem sporet. Det kan tage 2 timer at komme fra den ene bydel til den anden, og vi kørte da også meget stille med bussen ind i mellem. Novgorod er en industriby med elektronik, kemi og maskinfabrikker. Det er her Volga bilerne produceres, både personbilerne og kassevogne af Transitypen i alle udgaver, men også lastvogne i den lette klasse laves på fabrikken. Tidligere blev også biler til kommunist bosserne lavet på fabrikken, men de er udgået. Den gamle bydel er til dels bevaret, og der er restaureret rigtig meget her. De gamle kæmpe huse i den flotte byggestil er

Middagspause ved Oka floden

Holdeplads ved Novgorod med udsigt over byen

Gadebillede fra Novgorod

næsten alle restaureret, og de er altså bare så flotte. Fæstningen eller Kremel som den hedder, var også ok., men regnen gjorde, at vi ikke fik så meget ud af besøget her, det var jo også noget lignende det, vi lige har set i Kazan. Brudepar var der mange af, det er jo fredag, og de tager på rundtur til de forskellige mindesmærker og bliver fotograferet der.

De trodsede regnen i brudekjole uden overtøj, det må have været koldt. Et bryllup starter med vielse i kirken eller på rådhuset som hjemme. Da vi var inde at se en kirke, var vi så heldige, at et brudepar netop var i gang med at blive gift. Det er jo ikke som hjemme noget, der er hurtig overstået. Nej, de står foran præsten med krone på hovedet begge to og ikke i den store brudekjole. Præsten arbejder med ritualet, snart vendt mod parret og snart mod ikonerne. Ind imellem synger koret korte melodier, og parret gør korsets tegn for brystet ca. to gange i minuttet, og på de rigtige steder. Det må taget tid, at få det lært. En fotograf der fotograferede parret hele tiden gjorde også korsets tegn de rigtige steder i ritualet, så han havde nok at gøre. To gamle damer i kludesko var kirketjenere, og de havde styr på tingene, både i koret, eller hvad det hedder her og der, hvor vi stod. Først holdt vi ærbødig afstand, men de vinkede os frem, så vi bedre kunne, se og vi måtte også godt fotografere lidt. Jeg tror faktisk slet ikke brudeparret opdagede, at vi var der. De havde nok at gøre med at følge med og gøre korsets tegn. Det var i øvrigt en meget flot kirke med flere farvede kupler og gamle ikoner inde i kirken. Det var en god oplevelse, vi der var heldige at få.

Asta har skrevet mange postkort under vejs, men det er ikke let at købe frimærker. Det kan kun ske på et posthus, og de er ikke lette at finde. Vi spurgte guiden i dag, om vi kom forbi et posthus i centrum, hvor vi gik lidt rundt, men nej, det lå ikke her. Vi viste hende Aastas 45 færdige kort, og hun kunne godt se problemet, så på vej hjem stoppede bussen og guiden sagde, at hvis nogen skulle købe frimærker, så var det nu. Vi og et par mere gik med ind på et stort posthus med mange skranke, men de fleste var lukkede for betjening, skønt der sad folk og arbejdede bag glasset. Vi valgte den mindste kø, og efter 20 minutter kom vi for. Vi skulle bare have et ark med 100 frimærker a' 10 rubel. Først fandt hun et forslag frem der kunne passe til kortene, og da vi nikkede ivrigt, at det var ok., de andre sad jo og ventede i bussen, så forsvandt hun ud bagved, men vendte dog tilbage efter nogen tid og sandelig om hun ikke havde fundet et ark frimærker til os. Vi havde pengene klar, og så skyndte vi os tilbage i bussen. Da vi gik, var køen vokset til fem meter, så vi var måske heldige og havde kun ventet under det normale. Man kører tilsyneladende endnu efter et hel forældet ekspeditions system, for de arbejder sandelig med sagen bag ruden.

Det var dejligt at komme hjem til en varm autocamper, vi havde nemlig ikke lukket for varmen, da vi kørte. Klokken var nu 14 og vi spiste til middag og tog så en middagssøvn resten af eftermiddagen i regnvejret. Det bliver spændende i morgen, om vi kan få bilerne op på asfaltvejen igen. Vi holder jo på en græsmark denne gang.

Regnen er taget til her i aften, men vi har det dejligt og hyggeligt med stearinlys i bilen.

Brudepar i regnvejrr, fotografering

Brudepar i kirken med krone og uden festtøjet

Lørdag d. 15. september, Nizhnij Novgorod - Moskva

Regnen var holdt op her til morgen, men jorden var stadig meget våd. Lidt før kl. syv begyndte vi at køre bilerne ud på fast vej. De første der holdt tættest på klarede sig uden hjælp, men så var det også sket. Alle mand skubbede nu bagpå fra start før hjulene begyndte at snurre i pløret, så gik det fint, men Kaj og Preben måtte have et tov i trækkrogen for at komme fri. Det gik ikke så galt som frygtet og 7.15 var første gruppe kørt mod Moskva. Vejen i dag var ret god hele vejen, så det skred godt der ud ad. Vi skulle mødes med den anden gruppe kl. 17 ved træfpunktet, hvor vores ledsager bil også skulle komme. Det så ud til, at vi havde god tid, og så var det, at Hanne havde læst i ”Turen går til Rusland”, at der lå en landsby 40 km. væk fra ruten som blev besøgt af 500.000 turister hvert år. Hun foreslog at vi kørte der hen, selvom vi nok kom forsent til træfpunktet. Efter nogen diskussion blev det besluttet at droppe landsbyen, fordi vi vurderede at det ville betyde tre timer ekstra og dermed en betydelig forsinkelse. Hanne, Elsebeth og Irene overvejede at tage turen alene og så selv finde vores holdeplads ved hjælp af en taxa, men de droppede også den ide. Det var nok en klog beslutning, skulle det senere vise sig, Moskva er en meget stor by med tæt trafik.

Lidt før træfpunktet stoppede vi og ventede nok kun et kvarter på gruppe to, og så fortsatte vi til træfpunktet. Allerede nu begyndte der at være rigtig mange biler og brede veje. Det var svært at finde et sted vi alle kunne holde og vente på ledsagerbilen og da vi endelig fandt et sted, var vi kørt under den ringvej, vi egentlig skulle have været op på. Vi var fremme præcis kl. 17 og ledsagerbilen kom som aftalt til tiden, men en vending var umulig. Vi var nu nødt til at tage turen ind gennem Moskvas centrum. Men skidt, så kom vi jo også forbi mange af de fantastiske bygninger og lidt af Kremelmuren. Kort efter start var der for alvor trafik, og det fortsatte hele vejen igennem. Man skulle virkelig være opmærksom hele tiden, så det med de flotte bygninger fik vi ikke set meget på. Op til syv kørebaner i hver retning og kø i alle syv baner og vi skulle jo flere gange skifte vognbane, så det var ikke nemt. Vi så også flere gange biler der var kørt lidt sammen med knuste lygter og bulede skærme til følge. Asta sagde, at det var godt, at hun ikke havde stilethæle på skoene, for så var de bestemt gået gennem bunden, sådan satte hun benene imod af og til. Somme tider gik det pænt fremad somme tider rokkede vi bare lidt frem, men igennem kom vi. Det lykkedes følgebilen at holde sammen på hele kolonnen og alle kom igennem uden skader. Det var næsten et helt mirakel. Efter to timer var vi på holdepladsen ved et stort hotel i udkanten af Moskva. Efter at bilerne var sat på plads, lidt orientering om stedet og snak om turen faldt alle tid ro. Vejret var blevet ret fint med lidt sol, men kun 15 grader så vi forsvandt ind i bilerne til aftenmaden. Det er også mørkt allerede nu kl. 20.

Søndag d. 16. september, Moskva

Det regner her til morgen, og der er kun ti graders varme, så det er rigtig efterårsvejret nu. Vi skal på bytur med bus kl. 9.30 og regnen er næsten holder op.

Man lægger straks mærke til det, Moskva er en ren og pæn by. Der ligger ikke affald og flyder, husene er ikke overmalede med graffiti, de fleste bygninger er i fin stand at se på udefra, og så alle de fantastiske bygningsværker. Også i dag var guiden super, og Eva sled som sædvanlig i det med oversættelsen. Trafikken var fin i dag, fordi det var søndag og moskovitterne var ude i deres Datsia eller kolonihaver, som de er næsten hver søndag. Der er officielt 10.6 mil indbyggere i Moskva, men det rigtige tal mener man er ca. 16 mill. De unge søger til Moskva fordi her er det muligt at få et arbejde. Vi kørte meget rundt i de forskellige bydele og fik

historien om byen undervejs. Det mest interessante er selvfølgelig bymidten med Kremel og Den Røde Plads og alt hvad der findes der omkring. Den røde plads var desværre delvis afspærret i dag, men vi kunne fint se derind, og den synes ikke særlig stor sammenlignet med andre pladser. Kirkerne er fantastisk flotte og rigt udsmykket og man bliver i den grad imponeret, men udenfor står tiggerne på række, og de gamle ser ud til at have en ussel tilværelse. Det er en kontrast der er så voldsom, at man græmmes over kirkens rigdom. Som eksempel så vi en kirke der var bygget op igen inden for de sidste 10 år. Den tidligere så nøjagtig lige sådan ud,

men den blev sprængt i luften under Stalin. Der skulle så bygges et højhus, måske magen til de syv tårne fra den til. Meget flotte bygninger i øvrigt. Grunden kunne imidlertid ikke bære et så højt byggeri og så kom krigen og ruinen fik lov at ligge, indtil Kruchow byggede Ruslands største friluftsbad. Da sovjet brød sammen i 1990, og kirkerne igen blev lovlige, blev svømmebadet nedlagt til trods for moskovitternes protester, og man begyndte at genopføre kirken nøjagtig som før. Det tog fem år og kostede 350 mil. kroner. Alene malearbejdet tog otte måneder og blev udført af 200 malere, der udsmykkede 20.000 m² væg og loft, nøjagtig som det var tidligere. Da kirkerne ligger tæt i forvejen, virker det fuldstændig vanvittigt på os.

Vi så også det kæmpe bygningskompleks for partiets funktionærer i kommunisttiden. Der var alt i bygningen udover boligerne. Der var butikker, biograf, lægeklinik, skole, vaskeri osv. Ideen var, at de der arbejdede for partiet helst ikke måtte forlade bygningen undtagen for at gå på arbejde. Alle i bygningen blev aflyttet døgnet rundt, og den mindste mistanke kunne få katastrofale følger for familien med

deportation til Gulag arbejdslejren i Sibirien. Nu er alle mikrofoner fjernet og hele komplekset renoveret, og der er boliger i det hele.

Det at købe en bolig er umulig for almindelige folk på grund af voldsomt høje priser også høje målt efter danske normer. Også huslejen er høj, men skatten er lav og el. og varme billig. Dagligvarer er ikke billige, men koster det samme hjemme. Benzin og diesel er billig, men bilerne er kun lidt billigere, måske $\frac{3}{4}$ af prisen i Danmark. Der er registreret 3,5 mil. biler i Moskva, så det er ikke så underligt, at der er meget trafik på vejene. Ved 14 tiden var vi inde at spise på en

hyggelig jægerstue/restaurant. Vi fik en fire retters russisk menu, og det smagte godt det hele. Derefter blev vi kørt til en Metro station, og vi fik så også historien om den. Det var også Stalin der gav ordre til, at den skulle bygges og den første strækning stod færdig engang før krigen. Siden er den udbygget til et kæmpe anlæg. I Stalin tiden skulle alt byggeri være flot udsmykket og det præger i høj grad Moskva i dag og også metroen. Alle udvidelserne er lavet i samme stil, og det er meget flotte stationer der under jorden. Hver station har sit tema. Det koster kun 4 kr. for en billet, og så kan man køre hele dagen fra 5.30 om morgenen til 01 om natten.

Billetten gælder indtil man forlader en af stationerne. En af de største stationer blev brugt af 3 mil. mennesker hver dag. Der kører tog hvert minut om dagen og hvert andet om aftenen. Hver tog består af otte vogne og folk står tæt i myldretiden. Det er et fantastisk effektivt transport system, selv rulletrapperne havde fart på, ca. 1 meter pr. sec. Det er egentlig fantastisk at det russiske samfund kan drive et så effektivt system, når man ser på hvor ineffektivt samfundet fungerer her på andre områder. Alt var rent og pænt i metroen, det var forbudt at tage flasker med og drikke øl i metroen. Der var ingen affaldsbeholdere, og der var meget opsyn

på alle stationer, sikkert på grund af frygten for terror og måske også hærværk. Det sidste er nu ikke et problem der er til at få øje på i bybilledet. Der hænger f.eks. mange steder el. pærer i ranker på broer og andre steder til udsmykning, og det får lov at hænge, vi ser heller ikke ødelagte anlæg og knækkede træer. I dag så vi den første fulde russer, han gik og vaklede på gaden og var fuldstændig fra sans og samling.

Funktionærhuset fra kommunisttiden

En af de meget flotte metrostationer

Varehuset GUM ved Den Røde Plads

Jeg havde hørt at russerne drikker meget, men vi har ikke set meget til det. De ligger ikke i parkerne og går ikke på gaderne, så jeg tror ikke, at rygter taler sandt.

Kl. 17.30 var vi hjemme igen med bussen godt trætte af de mange indtryk og oplevelser, vi har haft i dag. Vi kørte hjem i solskin, men kun 15 grader i dag.

Mandag d. 17. september, Moskva

Vejret var ikke godt her til morgen. Lidt let regn og råkoldt. Regnen holdt dog op, men koldt var det.

Vi skulle med bus til Kremel i dag, og vi startede 8.30. Det var tidlig, men trafikken i Moskva er frygtelig, og det tager rigtig lang tid at køre ind til centrum, men ind kom vi da. Kl. 10.30 var vi klar til at gå ind på Kremel, men køen var meget lang. Det gik nu ikke så galt og en halv time senere var vi inde, og vi havde fået en dansk talende guide med i dag. Det var dejligt især fordi, at der var så mange folk der inde, og det var svært at holde sammen. Der var så meget at se og høre, at der skulle fart på for at nå det hele inden kl. 14, hvor vi skulle spise på en restaurant. Først fortalte hun om det kæmpe store tårn over indgangsporten. Derefter så vi det nye skrummel af et kongressal der var bygget senest med plads til 6000. Over for det ligger arsenalet, hvor man fremstillede våben og opbevarede dem i gamle dage. Så kom vi til præsident Putins kontor bygning, hvor Lenin også havde kontor og bolig fra 1918 til 1924, hvor han døde. Ved siden af lå bygningen der husede Putins administration. Derefter kom så kirkeområdet med hvis nok 18 kirker, og vi var også inde at se en del af dem.

Zarens kanon stod udenfor og var en kolos på 40 ton. Løbet var 5,3 meter langt og kuglerne til den var af sten og 89 cm i diameter. Der var dog aldrig nogen der havde turdet skyde den af, men flot lavet med udsmykninger over alt. Også Zarens kirkeklokke stod på et fundament. Den vejede 200 ton og var støbt i en udgravning i jorden, men da den var færdig, var der brand på Kremel, og klokken blev meget varm. Brandmændene kølede klokken for hurtig af med vand, og så revnede den. I øvrigt kunne de slet ikke få den op af hullet, den var støbt i. Først mange år efter havde man teknik til at løfte klokken op og stille den på sin sokkel. Der er således aldrig kommet i

tone fra den store klokke. Vi fik en hel masse mere at vide, bl.a. at der i paladset hvor Zarens i sin tid boede, var en etage indrettet som museum og der stod tingene urørt fra Zarens tid, men der var ingen adgang overhovedet. Tilsidst skulle vi se skatkammeret. Her var store samlinger af sølv ting som man havde foræret hinanden fra gammel tid også gaver fra den danske konge. Guld og rav smykker og kronings huer som de kaldes her var også rigt repræsenteret. Det var helt fantastisk at se. Mange genstande pyntet med ædelstene i hundredvis. Rustninger og gamle våben var også udstillet. Mest overraskende for mig var en snes stykker af Zarens gamle hestetrukne vogne og guld kareter. De var så store og klodsede, men også flotte. Man kan tvivle på, at de kunne bruges rigtig. En slæde til Zaren var der også, og guiden fortalte, at der var et forspand på 23 heste og, at den blev brugt til at køre fra Sct. Petersborg til Moskva om vinteren, godt 800 km. Også brudekjoler fra de mange bryllupper i Zarens tid var udstillet. Det var sådan, at Zaren måtte gifte sig tre gange uden at blive skilt fra sin/sine hustruer. Også tronstolene fra Zarens tid var udstillet, og det er mærkeligt at stå og næsten røre ved den tronstol af elfenben som Ivan den Grusomme har siddet i for ca. 500 år siden.

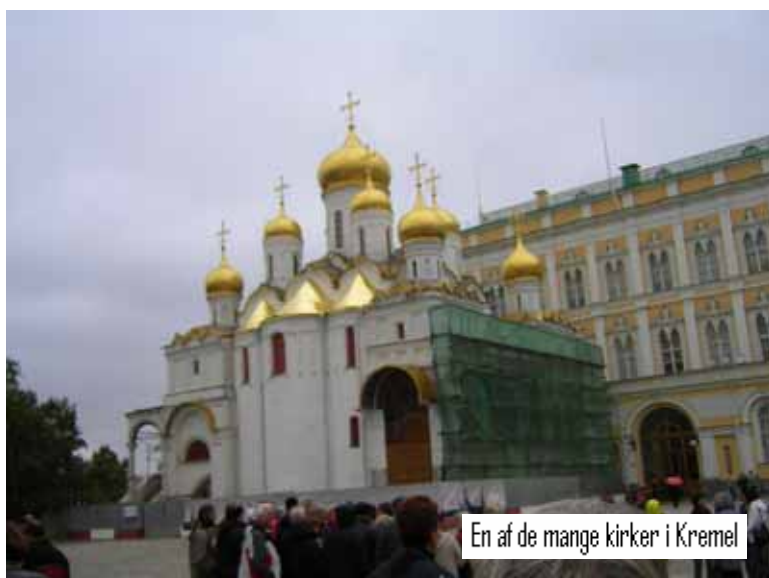
Guiden var en dame på 71 år som egentlig var holdet op med at arbejde, men dog hjalp lidt når det kneb. Hun gjorde det fantastisk godt, og hun vidste simpelthen alt om Kremel og talte let forståeligt dansk. Om hun har boet i Danmark engang, ved jeg ikke.

Med skatkammeret var besøget i Kremel slut, og vi trængte også til at få noget at spise, så vi blev kørt til restauranten, som det dog kneb buschaufføren at finde ind til på grund af vejarbejde. Han kørte eller kantede sig igennem de smalle gader fulde af biler. Maden var god og velsmagende som sædvanlig. Nu stod det så på hjemtur i bussen. Men nogle af gruppen blev igen inde i centrum og fandt selv hjem igen. Vi andre tog os en lille lur i bussen, og ved 18 tiden var vi hjemme igen i bilerne, godt trætte efter de mange indtryk.

Tirsdag d. 18. september, Moskva

Vejret var meget bedre i dag, kun få skyer og sol hele dagen og op mod de 20 grader..

Det var fredag i dag, dvs., at vi kunne bruge dagen som vi ville, altså ikke noget fast program. Vi aftalte med fem andre

En af de mange kirker i Kremel

Et af de flotte bygninger i Kremel fra Zarens tid

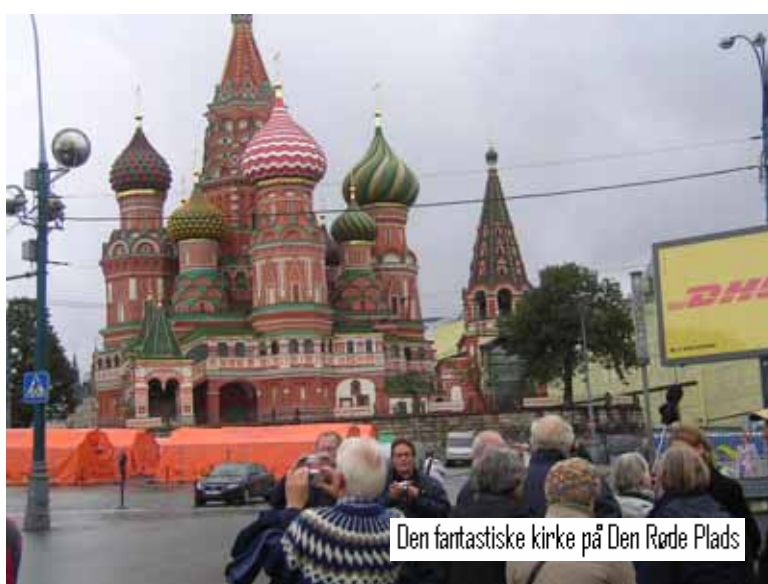

Besøg på et marked i Moskva

par, at vi ville tage bus og Metro tværs gennem Moskva til et berømt, marked hvor man skulle kunne købe alt tingeltangel og tøj m.m. Bussen holder udenfor hotellet og Metroen er logisk at bruge, så vi kom frem uden problemer. Metroen er et fantastisk transportsystem. Markedet var stort og vi aftalte at mødes kl. 13 og så se, hvad vi så ville. Asta og jeg travede det hele igennem, men købte ikke noget særligt, men det var sjovt at se. Der var stemning for at få noget at spise og vi fandt et godt sted, hvor vi kunne sidde i solen. Lidt salat og en kødret blev bestilt og vi fik en øl til. Ventetiden på maden er lang i Rusland, men det gjorde ikke noget og det smagte godt, da det endelig kom. Godt 100 kr. for hver, for det hele er da også meget rimeligt. Nu ville vi så ind på Den Røde Plads, for den var jo afspærret sidst vi var der i mandags på grund af noget militær tatu, hvis med deltagelse af Den Danske Livgarde. Vi tog Metroen tilbage til centrum, og nu var man ved at fjerne tribuner, men pladsen var igen åben. Den er ikke så lille, som det så ud til i mandags nede fra den ene ende. Lenins mausoleum var dog lukket, men det var nu ikke den store ulykke. Havde den været åben, var vi nu nok gået ind og set det også. Rød betyder smuk på russisk og har ikke noget med kommunisttiden at gøre. Den havde sit navn længe før. Bygningerne omkring pladsen er i meget fin stand og er flotte store gamle huse, som det er en fornøjelse at se på. Derefter gik vi om bag Kremel og fandt mindesmærket for de faldne soldater med evig flamme og æresvagt. Det ligger op ad Kermel muren i en stor park, hvor folk nød det fine efterårsvejr. Der var også flotte springvand i parken, og vi beundrede det hele. Også mange figurer var der at se på. Nu var klokken ved at være 16.30 og vi var ved at være trætte. Vi gik derfor nu efter den nærmeste metro station, og det var gennem en underjordisk forretningsgade i to etager og flere hundrede meter lang. For enden gik vi op på jord igen, og der lå stationen lige ved siden af. Nedgangen var mærket med et stort M, så det var let at få øje på. Nu var vi efterhånden ret dus med metroen, og vi fandt let det rigtige tog, og den rigtige bus og blev kørt lige til hotellet, hvor vi holder. Nu var klokken 18. Dagen sluttede med, at Hanne og Per gav en øl som vi nød i den sidste eftermiddagssol og sludrede lidt om dagens begivenheder. Det havde været en dejlig afslappet dag, hvor vi selv bestemte tempoet.

Vi nyder solen og får lidt at spise ved markedet

Den fantastiske kirke på Den Røde Plads

Folk nyder det fine vejr i parken bag Kremelmuren

Vi traf i øvrigt et hold danskere inde på Den Røde Plads. De var med fly til Moskva og skulle sejle til Volgograd.

Onsdag d.19.september, Moskva-Valdai

Det var koldt i morges og overskyet, solen kom dog lidt op ad dagen, men rigtig godt blev det ikke, og til aften kom der regn.

Vi forlod Moskva for at køre til Valdai kl. 7. Det var kun lige begyndt at blive lyst og først skulle vi lige synge for Hanne der havde fødselsdag. Hun inviterede til gengæld på champagne, når vi var fremme i Valdai i aften. Vi holdt jo i udkanten af Moskva, og i den rigtige side af byen, så det var ikke noget problem at komme

rigtig vej ud og hurtig gik det fint ud ad M10 som hovedvejen hedder. Den skulle vi følge hele vejen, men var dog lige en lille afstikker inde i en lille by for at handle lidt og holde middagspause. Der hvor vi holdt, var der nogle få butikker, og Asta fik købt en fin dug der var lang og bred nok til spisebordet derhjemme. Resten af turen gik også uden problemer og Arthur fandt selv stedet, hvor vi skulle overnatte. Det lå tæt ved hovedvejen og var en parkeringsplads bag et lille hotel. Det regnede og champagnen blev udsat til det

igen blev tørvejr, men regnen blev ved. Kl. 20 skulle vi spise på hotellet, og vi fik salat og forskellige fiskeruller til. Det smagte godt. Så fik vi kanin, som vi først troede var kylling, det ligner og smager næsten også lige sådan, der var kartoffelmos og sovs til, og det smagte også godt. Kaffe og et æble til dessert og ved 21 tiden var vi færdige.

Det blev til 370 km. i dag.

Torsdag d. 20. september, Valdai – Sct.Petersborg

Det var tåget i morges og kun 7 grader, og på dagen kom solen og vi nåede 22 grader. Vi skulle ikke køre så langt i dag, så vi startede først kl. 8.30. Vejene var gode og det gik fint der ud af. Da tågen lettede og solen kom frem, kunne vi rigtig nyde de utrolig flotte efterårsfarver. Hver årstid har sin skønhed og jeg ville ikke bytte det for sol og varme hele tiden. Undervejs kørte vi ind til Novgorod og holdt middagspause der. Vi gik en tur i byens Kremel og over en lille bro over floden, hvor der også var en masse kirker og en markedsplads fra meget gamle dage. Kirkerne var af samme type som vi har set i hundrede vis af, men de var ikke restaureret, og det var nok det eneste interessante ved dem. Området var lagt flot an med blomsterbede m.m. Vejret var rigtig dejligt så det var en dejlig tur. Havde de været først på turen, havde det

Flotte anlæg i parken bag Kremelmuren

Landsby ved vejen mod Sct.Petersborg

Motiv fra Novgorod med Kremel i baggrunden

været en stor oplevelse at besøge byen, men vi er hvis mætte af indtryk. Resten af turen til Sankt Petersborg gik også fint, og vi var fremme til aftalt tid med vores følgebil. Vi skulle køre ind mod byen og rundt i første rundkørsel hvor der var en høj obelisk, og så samme vej tilbage igen og der holdt følge bilen. Det kunne vi ikke tage fejl af. Vi kom også let til rundkørslen, skønt der var tæt trafik, og i rundkørslen gik det helt i stå. Der var syv baner rundt, og vi skulle hele vejen rundt, så vi skulle faktisk ind i den inderste og så ud igen. Her i Rusland er der stadig alm. vigepligt i rundkørslerne, de der er inde holder tilbage for dem der vil ind og det betyder, at hvis der er biler nok, fyldes rundkørslen op og man kan hverken komme frem eller tilbage. Så er det alles kamp mod alle, og vi blev presset fra den ene bane til den anden og forsøgte at køre samme vej som Arthur. Vi kom ud en vej for tidligt sammen med fire biler og måtte så tilbage igen, men kun en enkelt vej længere, men sikke et virvar utroligt, at vi slap ud uden buler, men det gik. Så var alle samlet og med følgebilen forrest, slappede vi af igen.

Vi kørte lidt tilbage og op på en ny omfartsvej. Jeg forstår ikke hvorfor følgebilen ikke hentede os før omfartsvejen, så vi havde undgået rundkørslen. Omfartsvejen var fin og vi kunne holde en god fart. Det var også godt, for vi kørte 90 km rundt om byen, før vi skulle dreje fra, det var godt nok en lang tur der sidst på dagen og først kl. 19 var vi fremme på campingpladsen. Denne gang holder vi på en rigtig campingplads og ikke på en parkeringsplads bag et hotel. Det er helt rart.

Dagen sluttede med et glas champagne som Hanne og Leif gav i anledning af Hannes fødselsdag i går. Det skulle vi have haft i går, men da regnede det, og så blev det bare i dag i stedet. Så sang vi fødselsdagssang igen og skålede for hende, før vi hver især lavede aftensmad. Det blev til 408 km. i dag.

Fredag d. 21. september, Sct. Petersborg

Tørt og nogenlunde vejr, men ikke over 15 grader og regnbyger i aften.

Vi var på bustur rundt i Sct. Petersborg i dag. Sct. Petersborg er en ret ny by efter russiske forhold. Den er grundlagt af Zar Peter Den Store, men navnet har den efter apostelen Peter. Senere kom den til at hedde Petrograd og senere igen blev det Leningrad. Efter Sovjets opløsning i 1990 var der afstemning om navnet igen skulle være Sct. Petersborg, og det stemte selve byen for, men oplandet stemte for, at Leningrad skulle beholdes. Derfor hedder det nu Leningrad opland udenfor byen.

Det er ret pudsigt. Under krigen var byen belejret i 900 dage. Det lykkedes kun at køre lidt forsyninger ind over isen om vinteren. Byen blev også bombet meget, men den russiske vinter gjorde, at tyskerne ikke fik byen besat og først da Stalingrad var befriet havde russerne kræfter til at bryde belejringen, men da var over en mil. mennesker døde i byen og hvert tredje hus jævnet med jorden. I dag er det hele bygget op igen, og vi fik en fin tur gennem det meste af byen. Den er jo bygget på øerne i floddeltaet, og husene er ikke bygget ret høje fordi Zaren ikke ville have, at nogen bygning var højere end Vinterpaladset. Vi havde i øvrigt en dansk talende guide i dag. Hun havde læst kunsthistorie i Aarhus i et år, og talte fint dansk. Hun fortalte meget om befolkningens

levevilkår efter sammenbruddet i 1990. De fleste ejer i dag deres boliger, som de købte af byen først i halvfemserne for en billig pris. Siden er priserne på lejligheder steget betydelig og koster i dag 12.500 kr. pr. m2. Månedslønnen er ca. 10.000 kr., men er man to, kan man godt låne pengene i banken og få råd til at købe bolig. Renten er 12% og inflationen høj. Dem der har det værst, er de gamle. Pensionen er kun på 1500 kr. om måneden og hele deres opsparing forsvandt i sammenbruddet i 1990. Banker gik fallit og deres penge var enten tabt eller i bedste fald næsten intet værd. Man ser gamle stakler overalt i Rusland, og det kan man ikke være

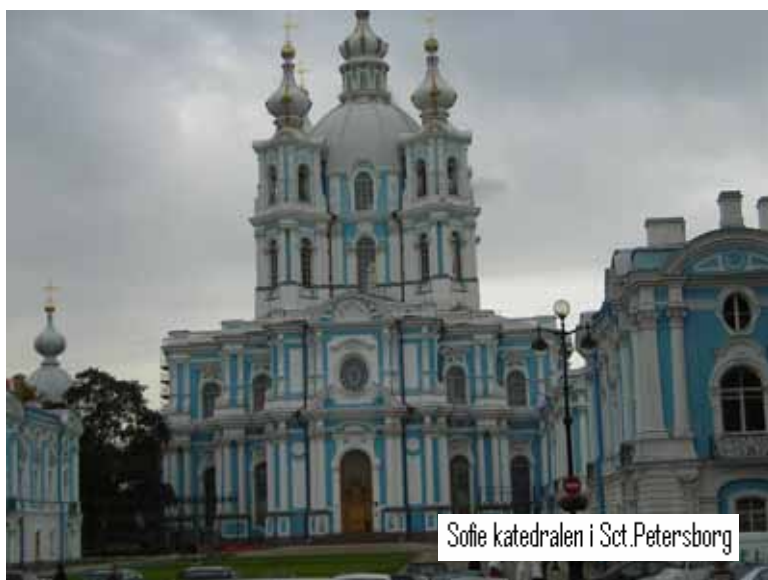
bekendt i et ellers velfungerende land. Efter 1917 blev adelen i de store boliger i centrum enten skudt eller kom i fængsel, og deres store lejligheder foræret til flere familier, så man havde et værelse og fælles køkken og bad. Der findes stadig sådanne delte boliger, men nu er det sådan, at hvis en privat mand vil købe og bygge nyt eller renovere, så kan de købe af byen til en billig penge, men de skal først give de familier der bor der en ny lejlighed et andet sted, og derfor bliver prisen for det færdige resultat meget høj. Man tjener nogenlunde, og der er arbejde at få. Privatbil er ikke længere luksus, men almindeligt. Man køber mest nyere brugte

biler fra Tyskland og Holland, som man henter hjem gennem Finland. Nye russiske biler er ikke så populære. Trafikken i byen er voldsom, og der går let en til to timer hver vej til arbejde. Man arbejder mest fra kl. 9 til 18 fem dage om ugen. Vi ser mange brudepar i dag fredag. Der er tre vielseshuse i byen, men det er ikke nok, så vil man gerne giftes en lørdag, må man vente i tre kvart år før, at det er ens tur. Vi kom også forbi verdens fjerde største kirke med plads til 14.000 mennesker. Det lød nu lidt i overkanten for mig, men måske. Søjlerne var lavet i et stykke i Italien og sejlet der til og vejede 200 ton stykket. Man havde rejst søjlerne først med træstilladser og så bygget kirken

bagefter med fem meter tykke mure. Der gemte man flere af Zarens kunstværker under krigen, mens de mest værdifulde blev kørt over på den anden side af Ural bjergene. Byen ligner ikke de andre russiske byer, dels fordi den er nyere, og fordi der er så mange kanaler over alt. Den ligner lidt Venedig i Italien, og det var hvis også meningen, da Peter Den Store tegnede byen.

Peter-Poul Katedralen hvor Dagmar nu er begravet

Sofie katedralen i Sct.Petersborg

Vinterpaladset i Sct.Petersborg

Vi kom naturligvis også forbi Peter-Paul Katedralen, hvor Dagmar fra Danmark nu ligger begravet ved siden af sin mand, men vi gik ikke ind og så stedet. Det var dyrt, og vi har fået kirkeallergi, så vi kørte videre.

Kl. 13 var vi inde at spise og fik fire retter og kaffe. Selvom det er med i turens pris, bliver der ikke sparet, når vi er ude at spise, og maden smager godt.

Derefter kørte vi til Vinterpaladset der var Zarens bolig om vinteren og Emeritagen der husede Zarens kunstsamling. De to bygninger er et hele og har en enorm størrelse. Jeg ved ikke, hvordan det overhovedet kan beskrives. Det hele er udsmykket ud over alle grænser med guld, og den største af salene var på 800 m². Kunstsamlingen rummede 3 mil. genstande af alt muligt og kun de mest berømte kunstneres værker var indkøbt. Intet var krigsbytte, men indkøbt på lovlig vis, men hvor Zaren havde pengene fra, blev der ikke snakket om. Hvis man skulle gå rundt og se det hele, ville turen være 20 kilometer lang. Det siger noget om samlingens størrelse. Vi var der i to timer og så derfor kun en brøkdel, men flot var både kunstværkerne og bygningen ikke mindst. Der er ansat 1500 kustoder, i huset og de passer på, mens vi gik rundt i kiggede, intet måtte berøres.

Lørdag d. 22. september, Sct. Petersburg

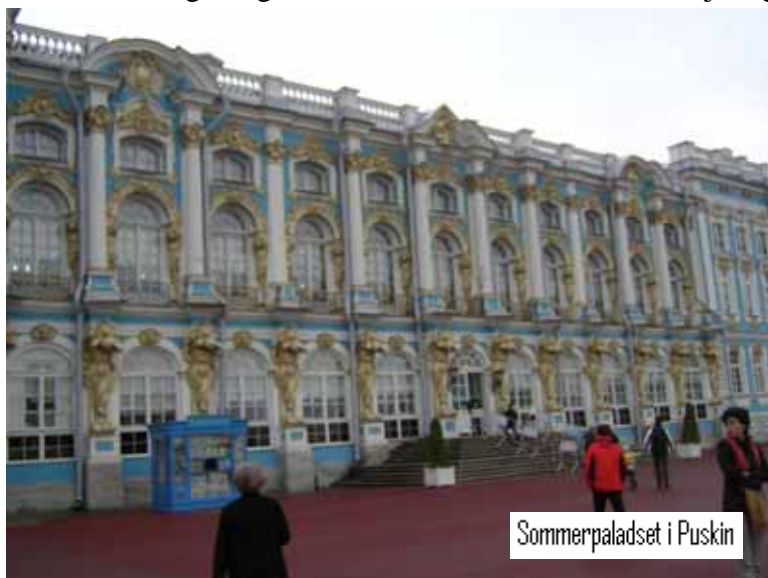
Nogenlunde vejr med lidt sol midt på dagen og regn til aften, 15 grader.

Bustur kl. 9 til den lille by Puskin 30 km syd for Sct. Petersburg. Her skulle vi se Karatina Paladset, eller Sommer Paladset som det også kaldes, idet det var her Zaren boede om sommeren. Undervejs i bussen fortalte vores guide Lena mere om de sociale forhold i Rusland. Igen fortalte hun, at omvæltningen i 1990 havde været en meget hård omgang for befolkningen, og at mange af de ældre ønskede sig tilbage til de trygge rammer kommunisterne gav. De er jo vokset under planøkonomien, hvor alle havde arbejde og en lille løn, men det meste var til gengæld gratis. Skolegang, børnehaver, læge og hospitaler er stadig gratis, men der er opstået private tilbud, der koster mange penge. Som

hjemme kan man på den måde undgå lange ventetider, hvis man har råd. Især mændene blev modløse, da fabrikker gik konkurs i halvfemserne, og de mistede deres arbejde. Det var kvinderne der bedst så de nye muligheder, der var for at starte selvstændig virksomhed, og i dag er over 50% af virksomhederne ejet og drevet af kvinder, og det er alt fra lidt rengøring til store fabrikker.

Befolkningstallet falder med 700.000 pr. år fordi der fødes alt for få børn, og Præsident Putin har fået en lov vedtaget der giver økonomisk hjælp til familier der får mere end et barn. De får 60.000 kr. pr. barn ud over det første, men pengene kan ikke bruges til hvad som helst. De sættes ind på en spærret konto til barnet er tre år og skal i børnehave. Så kan man bruge dem til forbedring af boligen eller til barnets uddannelse. Russerne er meget glade for Putin, ganske vist lover han ikke meget, men han gennemfører det han siger, modsat Gorbatjov og Jeltsin. Det

russerne er meget glade for Putin, ganske vist lover han ikke meget, men han gennemfører det han siger, modsat Gorbatjov og Jeltsin. Det russiske demokrati er stadig mere et ord end en realitet. Man har godt nok folkeafstemninger til f.eks. det

lokale byråd, men byrådet vælger ikke selv deres borgmester, det gør præsidenten, og det er borgmesteren der bestemmer. Det er noget Putin har indført fordi, der var nogle borgmestere der var lidt imod hans planer. Rusland er et kæmpe stort land, og det er måske ikke moden endnu til fuldt demokrati, så for ikke at splitte landet mere har Putin givet sig selv denne indflydelse på byrådene i hele Rusland.

Lena er 30 år, og de har en lille datter på 11 måneder, så hun kunne af egen erfaring fortælle om de unge familiers vilkår. Det var bedst, hvis der var bedsteforældre der kunne passe børnene de første tre år, ellers var det svært. Mange har ekstra job for at tjene ekstra og når begge har job, så går det fint. Hun syntes, som vi også har bemærket, at det er de gamle enlige kvinder, der har det urimelig hårdt. Der er mulighed for hjemmehjælp, men

pensionen er så lav, at man ikke kan leve for den, derfor prøver mange pensionister at finde et lille job hos kommunen. På museer sidder der kustoder i alle rum, og det er typisk ældre damer der tjener lidt, og så går det. De bor typisk i Krutchow husene, og dem blev der bygget mange af i halvtredserne. Det er fem etagers huse med ganske små lejligheder på måske 20 m². Husene var beregnet til at være i brug i 15 år og løse akut bolignød, indtil man kunne nå at bygge gode og større huse, så skulle de nedrives igen, men de står der stadig, skønt det er meget dårligt byggeri. Og så er de nogle utrolig grimme firkantede kasser, og de er bygget i stort antal i alle byer selv i større landsbyer. De unge vil ikke bo i disse huse, men de gamle er glade for dem fordi, at de er så billige og deres eneste mulighed. Plejehjem findes også, men det er en skam at flytte på plejehjem i Rusland, så det er absolut sidste udvej.

Skønt det er ved at være sidst i september, var der mange turister ved sommerpaladset. Og en lang kø for at komme ind, da vi nåede indgangen. Først blev vi modtaget af tre hornblæsere der spillede Kong Christian, det var hel sjovt, så de fik en lille skilling, hvilket de også regnede med. De kunne spille for alle nationaliteter. Så gik vi op mod paladset, og det er bare stort. I bussen havde Lena også fortalt, at Sommerpaladset lå i den besatte zone under krigen, og at tyskerne havde brugt de fine sale til hvad, de nu havde brug for, og da de måtte trække sig tilbage, havde de sprængt det hele i luften. Det hele er bygget op igen i nøjagtig kopi, som det var før krigen, men udsmykningen af alle salene er ikke helt færdig endnu. Alt inventar, kunstgenstande ja, alt hvad der kunne afmonteres, havde russerne sendt østpå, da krigen startede, og det var derfor kun bygningerne der var nyt, inventaret var det originale. Paladset er kæmpestort og utrolig flot udsmykket med guld over alt. Der var i Zarens tid ansat 15.000 til at passe det hele og varte Zaren op, når han boede der. Det var vist noget med 600 værelser, og den største sal var på 600 m². Paladset kan ikke beskrives, det skal opleves. Rundgangen sluttede med en tur gennem parken eller en del af den.

På en restaurant ved siden af paladset spiste vi middag med de efterhånden obligatoriske fire retter. På vej hjem i bussen blev det aftalt at stoppe i Sct. Petersborg i 40 minutter til lidt indkøb, eller hvad man havde løst til, vi var mætte af indtryk, og det begyndte at regne lidt, så vi blev i bussen og hvilede os lidt.

Kl. 20 gik vi hen på campingpladsens restaurant, hvor der var bestilt afskedsmiddag. Vi bliver her ganske vist en dag mere, men i aften var alle hjemme på pladsen. I morgen er fridag og så kommer folk hjem fra byen på alle mulige tidspunkter. Maden var god og stemningen fin. Eva og Joan havde skrevet vores sang på maskine, og Lis havde lavet et vers om Asta og jeg. Også vores foreningssange var kopieret til alle, Det var fint gjort. Vi havde samlet et beløb sammen til Julia, som hun fik i gave som tak for hendes indsats, og hun kvitterede med at give os en CD med russiske sange og et klistermærke til bilen med Ruslands flag. Også Arthur, Eva og Kaj fik gaver for deres indsats. Joan og Preben fik et hovedvandsæg for deres arbejde med internettet under turen. En fin aften, men endelig afsked med hinanden sker først når, at vi skilles i morgen for nogens vedkommende.

Søndag d. 23. september, Sct.Petersborg

Vejret var godt og vi havde fri i dag. De halve af gruppen tog nok ind til Sct. Petersborg for at se mere, men vi var mætte af indtryk og syntes, at vi hellere ville gå en tur og så slappe af i det fine vejr. Vi gik en tur i skoven omkring campingpladsen og kom forbi nogle tomme to etagers huse fra halvtredserne. Træerne var groet op tæt på husene, og de var meget forfaldne, men der boede alligevel folk i nogle af dem. Man vedligeholder overhovedet ikke noget som helst på husene og har sikkert aldrig gjort det. Der var otte små lejligheder i hvert hus med køkken og bad i hver, og en stor altan til de øverste. Det var egentlig pænt byggeri af hvide mursten foroven og beklædt med kampesten forned og fladt tag, men ødelagt af vind og vejr, det var det fuldstændig. Over middag tog vi en lille lur i solen, og så gjorde vi bilen klar med rengøring og tømning af tanke og frisk vand.

Mandag d. 24. september, Sct.Petersborg - Estland

Stadig fint vejr med ca. 20 grader. Det er så i dag, at Ruslands turen slutter, og vi tog afsked med Julia. Arthur, Joan og Preben kører hende hjem, og Aase og Bent, June og Frank vil sejle til Sverige, så de kører nordpå. Vi andre kører mod syd vest mod Estland. Der blev taget afskedsbillede og sagt tak for samvær under turen og på gensyn til ruslandstræf hos June og Frank d. 5. december.

Kl. 8 kørte Estlandsholdet og efter lidt søgen var vi på rette vej. Ved 16 tiden var vi ved grænsen efter at der var tanket billig diesel, og de sidste rubel var brugt i et supermarked. Der var ingen ventetid ved grænsen og efter en time var alle i Estland.

Nu kan vi igen læse bogstaverne på skiltene og vejene er som hjemme. Husene er fine, og græsset er klippet. Vi vekslede lidt penge ved grænsen, og kørte så videre til en campingplads som var ca. 50 km. mod Tallin. Eva og Kaj fandt den let, og det var en rigtig flot lille plads der lå helt ud til den finske bugt og højt oppe på klinten med flot udsigt. Vi gik ned af mange trapper til vandet, mens solen var ved at gå ned, det var flot. Det blev til 322 km. i dag.

Tirsdag d.25.september, Tallin-Letland

Stadig fint vejr med sol og op til 23 grader.

I dag tog vi så afsked med Elsebeth og Flemming, de skal med færge til Sverige, og vil ikke med til Tallin. Hanne og Leif og Irene og Henry vil blive i Tallin længere tid end os, så dem sagde vi også farvel til. Kl. otte kørte vi seks par der er tilbage mod Tallin og fandt en parkeringsplads midt i den gamle by. Det er ellers svært, men vi var heldige. Vi ville især se, hvor Dannebrog faldt ned i 1219. Tallin er en flot og ren by, og den gamle by er meget malerisk, og der er motiver at fotografere over alt. Stedet vi søgte er markeret med en sten rejst af den dansk-Estiske forening, den så nu ikke ud af meget fordi det var svært se, hvad der var indgraveret i den. På fæstningsmuren var der et stort våbenskjold med Dannebrog, og der tog vi nogle billeder. Stedet så pænt ud, og nu har vi set det. Så gik vi rundt i den gamle by en times tid og var inde i den kirke, hvor Dannebrog hænger, ganske vist ikke det gamle fra 1219, men alligevel fint at se. Måske har vi lidt hjemve nu. Der er utrolig mange flotte gamle huse, og de er fint malede. Det var en meget fin tur, solen skinnede og det var 23 grader varmt, det gjorde ikke turen ringere. Vi fandt også selv fint tilbage til bilerne igen, og der var tid til frokost og en lille lur, inden vi kørte igen ved et tiden.

Nu tog vi vejen mod Letland ned langs Østersøen på fine veje betalt af EU. Det er vist almindeligt, at EU betaler for at få det overordnede vejnet i nye medlemslande op på vestlig standard. Det er også sket her, og det var en ren fornøjelse at køre på virkelig gode veje, så det gik hurtigt mod grænsen. Før i tiden var der altid lange ventetider ved grænserne, men nu er det jo EU lande, og det tog nok kun ti minutter for alle seks biler, det var virkelig dejligt. Vi fortsatte mod Riga og fandt et hotel med campingplads ca. 30 km. før byen. Hvis vi ville holde på parkeringspladsen, var det gratis, så det gjorde vi, men blev så enige om at spise på restauranten for de spærrede penge. Vi fik en kødret med en slags kartofler og grønsager og et stort glas øl. Det smagte godt og kostede i alt 90 kr. Stedet ligger meget idyllisk ned til en sø, og man kan leje en båd til tolv personer og blive sejlet rundt på søen i en time. Det blev til 439 km. i dag.

Onsdag d.26.september, Letland-Litaun
Overskyet i dag og kun op til 18 grader, men ingen regn.

Vi startede kl. otte i dag med kurs mod Litaun. Vejene er stadig ret gode, og vi var snart ved grænsen. Ingen problemer igen som før i tiden. To gange paskontrol og så

Den gamle by i Tallin

Den gamle by i Tallin

Korshøjen i Litaun

var vi i Litaun. Højest et kvarter for hele kolonnen, det var dejligt. I Litaun er der en katolsk helligdom der kaldes Korshøjen. Der har man helt fra 1300 tallet sat et kors for at mindes en afdød slægtning eller bekendt. Under sovjet prøvede man at fjerne korsene med bulldozer, men der kom nye straks næste nat. Vi var fremme ved højen ved middagstid, og det var et sjældent syn, der mødte os. En ret lille høj med tusindvis af kors i alle størrelser og udførelser. Nogle store og nogle små, nogle flot udskårne og andre ganske enkle, de fleste af træ og nogle af jern og beton og mange med navne på en lille plade. De kors vi så var ikke særlig gamle, de går jo til af vind og vejr. Antallet af kors vidner om, at stedet besøges af tusindvis af katolikker og andre turister. Vi så også et kors fra Rotary distrikt 1460 med guvernør Jørgen Grams navn på. Det var sat op i april 2005. Vi gik rundt på højen og de omkringliggende marker op til højen i en times tid, og alle var dybt forundret og betaget af den oplevelse det var at besøge Korshøjen.

Korshøjen i Litaun

Efter frokost og en lille lur kørte vi igen og prøvede en af de mindre veje mod grænsen til Polen. Vejen var næsten lige så god som de større veje, det var dejligt. Det var interessant at se, hvordan landskabet skiftede fra ret fladt til bakket lige ved grænsen til Letland. Landbrugsjord afløste skov og mange arbejdede i marken. De kørte med mejetærsker, og de tog kartofler op, de pløjede og såede vintersæd. Vi så de mest moderne såsæt, hvor alt er færdig i en enkelt arbejdsgang, og vi så manden med sin lille traktor og hestesåmaskinen hængt op i liften, som vi også kørte med det i halvtredserne. Vi så også folk på marken tage sukkerroer op med hånd og roekniv. Vi mødte også traktorer på vej til sukkerfabrikken med to store læs sukkerroer. Litaun er kontrasternes land. Der bygges meget nyt, men der er også meget der trænger til udskiftning. På vej til grænsen passerede vi et stort vandkraftværk ved Kaunas der er bygget, hvor to folder løber sammen og bag dæmningen var der en kæmpe sø, som vi lidt senere kunne se ud over. Kun ca. 100 km. der fra ligger Ingalina værket, der er verdens største atomkraftværk og af den usikre type, som det i Tjenobyl. EU betaler for sikring og hurtigere lukning af dette farlige anlæg. Snart var vi ude af Litaun igen og inde i Polen igen helt uden ventetid. Efter lidt søgen fandt vi den rigtige vej op mod nord. Vi vil køre gennem søområdet og langs Østersøen gennem Polen og Tyskland, og ikke med motorvejene. Nu stillede vi urene for sidste gang og er nu tilbage på dansk tid igen. Vi holder på parkeringspladsen ved et supermarked i nat.

Hanne og Per, Birgit og Vagn kom før vi gik i seng og sagde farvel, de havde bestemt sig for at køre tidlig næste morgen, og så den hurtige vej hjem. Nu er vi kun fire biler tilbage.

Da vi gik i seng ved titiden var solen allerede ved at stå op ved Bajkalsøen. Tænk, at vi har kørt så langt med bil og tog.

Det blev til 480 km. i dag.

Torsdag d. 27. september, Polen

Nu går det rask hjemad, og vi får lidt regnbyger undervejs. Vi kører gennem søområdet i det nordlige Polen, og det er egentlig et meget flot område, men vi snakker bare om, at vi vil herved igen en

Så er turen ved at være slut

anden gang og måske hele Østersøen rundt. På denne tur har vi set nok, og det er ved at være to måneder siden, at vi kørte hjemmefra, så nu vil vi bare hjem. Vi kører til vi er nær grænsen til Tyskland og overnatter her.

Det blev til 360 km. i dag.

Fredag d. 28. september, Tyskland - Hjem

I dag starter vi kl. 7 og kører til grænsen. Ingen problemer mellem to EU lande. Det er altså dejligt, og vi kører ind på en rastesteds straks efter grænsen for at aftale, hvad vej vi vil køre hjem. Vi vælger motorvejen forbi Berlin, to par vil køre nordligere og et par vil blive et par dage på Rygen, så vi tager afsked og kører hver sin vej. Vi følger motorvejen hele vejen, og der er ikke meget trafik, så kl. 17 kører vi over grænsen til Danmark, og kl. 18 er vi hjemme.

Det blev til 942 km. i dag.

Det har været den mest fantastiske tur vi endnu har været på, og vi har oplevet en helt utrolig masse. Vi har kørt 11.000 km og brugt 970 liter diesel.

Vi har kørt 3.500 km med Den Transsibiriske Jernbane og fløjet tilbage til bilerne.

Vi har været på 23 busture og har spist forskellige russiske menuer lige så mange gange.

På alle busturene har vi haft lokale guider med, der med stor begejstring og dygtighed fortalte om Ruslands og byernes historie og befolkningens levevilkår i dag.

Vi har på egen hånd besøgt små landsbyer og set hvordan man lever, og vi var også indenfor i et hus og så, hvordan en almindelig familie på landet boede.

Vi er blevet stoppet af politiet utallige gange, men kom aldrig til at betale bøde.

Turen har for os været en succes ud over alle grænser, og det skyldes vore fire rejseledere og et godt kammeratskab på hele turen.

Stor tak til Arthur, Eva og Kaj, og ikke mindst til vores tolk Julia.

Stor tak til alle deltagere for hyggeligt samvær og godt kammeratskab.

Tak for turen.

Deltagere i turen Rusland-Sibirien 2007:

Arthur Lund, Klematisvej 4, Barde, 6920 Videbæk	4017 3525	arthur@lund.mail.dk
Asta og Jørn Elbæk Jensen, Sønderagervej 21, 6683 Føvling	2012 7201	j.e@jensen.tdcadsl.dk
Elsebeth og Flemming Olesen, Frederiksberg Alle 76, 2mf, 4143 0930		elsebeth-flemming@get2net.dk
Hanne og Leif Olsen, Hestehøj 7, 4400 Kalundborg	5952 2040	h.o.l.olsen@ka-net.dk
Irene Hofmann, Dronningmølle Stationsvej 4, Dr. Mølle og Henry Hansen, Sydskrænten 62, 4690 Haslev	2070 9903	
Marie og Preben Overgaard, Tvertoft 21, Lind, 7400 Herning	2836 8546	henry.hansen@gmail.com
Lis og Bjarne Linds-krog, Borrevænget 7, 8320 Mårslet	4046 6919	overgaard.lind@info.dk
Birgit og Vagn Kristensen, Kaj Munksvej 20, 6950 Ringkøbing	24639419	linds-krog@webspeed.dk
Aase og Bent Hansen, Bækkevej 2,H, 8500 Grenå, 8632 4123	9732 2235	vagn@vkbeton.dk
Hanne og Per Pedersen, Herredsvejen 4, 8362 Hørning		Richter.hansen@tdcadsl.dk
Joan og Preben Christensen, Ringkøbingvej 259, 6800 Varde	4074 1635	hanne8362@yahoo.dk
June Bjerring og Frank Wentzel, Galle-mosevej 12, 4953 Vesterborg	2830 2876	Bagge148@hotmail.dk
Eva og Kaj Klintø, Hanvedsgade 15, Bov, 6330 Padborg	4046 0121	junebjerring@msn.com
Julia Schalguewa, 185504 Schuja, Prioneshski r-n, Karelia +78142/788379	4079 1773	kaisland2004@yahoo.dk
		julion@mail.ru

Sang på Ruslands-turen

Mel: Vi er alle i samme båd

**Der har vi Rusland, der vil vi over
Er der mon farligt, nej, vi det vover
Arthur fører an, Julie giver råd
Vi er jo alle i samme båd**

**Julia hun ordner, alle problemer
Bestilling af maden og indkøb på gaden
Betjenten der er sur, tæller os på tur
Ja, selv grænse-overgangs-betjenten får en tur**

**Arthur han kører, rask gennem byen
Første gang til venstre, nej, den modsatte vej
Er alle med? Vel er vi ej
Nogle er kørt den forkerte vej**

**Asta og Jørn, ja hvad skal man sige
Er hun mon gift med en dreng eller pige
Strømpen hun smider, ned i Volga glider
Jørn han er målløs – det kan i tro.**

**Flemming han kører, Elsebeth hun styrer
Hvis da ikke, i byen rundt hun løber
Er alle med, jo, Elsebeth er her
Med sine pakker og vand især**

**Hanne hun kvidrer og skal se det hele
Leif kører bilen og han har nok at gøre
Hov der kom en russer, er der mon plads
Skal jeg nu bremse eller gi' den gas**

**Henry han synger, autocamper visen
Irene hun smiler og tænker på noget andet
Stemning i top, skål - glasset op
Vi spiser maden i samlet trop**

**Marie hun spejder, hvor kan der ryges
Preben vurderer, vejene i Rusland
Her er et spor, der er et hul
Mon karakteren bliver over nul**

**Bjarne ganske stille, på piben han ryger
Lis hun har omsorg, for andre og stryger
Rundt for at se, om alle er med
"Fotografer" på vejen der er et sted.**

**Per kører bilen, fint han den styrer
Hanne hun ordner, resten i familien.
Per tag en øl, Hanne rydder op
Camperen må gerne være helt i top.**

**Bent siger en masse, det halve det passer
Åse hun smiler, har styr på det hele.
Bent tager en lur, når vi er på tur.
Bent har vist mange, holdt lidt for nar.**

**Stille og rolig, Birgit og Vagn er
Alle er glade, at I tog med på turen.
I følger jer pige, vi følger med
I prøver at sætte jer i hendes sted.**

**Joan og Preben, de knokler med nettet
Satellitten den driller, og træer står i vejen.
Dagbogen her, e-mail er der
Der hjemme de følger med i vores færd.**

**June og PC'er, med den hun bakser
Sletter det halve, og hjælper os andre.
Frank laver mad, og han banker på
Når vi om morgenen skal op at stå.**

**Kaj tar' det rolig, intet ham vælter
Eva ser til, at ingen ting fejler
Oversætter tysk, snakker sønderjysk
Kaj slutter gruppen: "Så er alle med"**